Lunds Universitet
Institutionen för Arkeologi och antikens historia
Box 117
22100 Lund

Magisteruppsats
VT/HT 2007
ARK341

“You call THIS archaeology?”

Om uppfattning och fördomar av det arkeologiska yrket med film som ingångspunkt

Handledare: Cornelius Holtorf

Emelie Grönberg

Kursansvarig: Deborah Olausson

Abstract

In my essay I will study the injustice within science in movies, in this particular case: Archaeology. This essay will also examine whether there is reason to believe that there is a connection between this unfairness and what's being displayed of the archaeologist in popular culture. In my case I have decided to focus on the movie industry because it's a dominant part of our daily life. I have chosen to explore two different groups of students studying an occupation. One is, of course, the archaeological institution at Lund University, and the other is a high school (upper secondary school) program called ”Omvårdnadsprogrammet” at Rönnens in Malmö. This is a program where the students study medical professions. I intend to ask these two groups if they think that their own upcoming career is being depicted fairly in proportion to what they've seen in films. I also asked fans of the Indiana Jones trilogy, what was so fascinating about Indiana Jones. My conclusion is that it's very difficult to equalize two so different occupations, but that there are mainly other matters that affect our minds than movies. Finally the general public loves adventures, and Indiana Jones is a really cool adventurer.

Innehållsförteckning:

1 Presentation 3

1.1 Presentation av ämnet och syfte 3

1.2 Bakgrund 4

1.3 Material & Metod 6

1.4 Källkritik & avgränsning 7

2 Inspektion & Utredning 9

2.1 Introduktion 9

2.2 Stereotyper och fördomar i filmen 9

2.3 Enkäternas sammanställning 11

3 Enkäterna kompareras 12

3.1 Svar fråga 1 - Hade film någon påverkan på dig när du bestämde dig för vad du skulle läsa? 13

3.2 Svar Fråga 2 - vilka filmer har du sett där ditt yrke (en arkeologs yrke) gestaltats? 15

3.3 Fråga 3 – Tycker du att filmer gestaltar ditt framtida yrke rättvist? 18

3.4 Fråga 4 – Vissa tycker att filmindustrin inte tar hänsyn till verkligheten när de återskapar ett yrke på filmduken, vad tycker du? 22

3.5 Den allmänna enkätens svar 25

3.6 Internet undersökning – What's so special with Indiana Jones? 30

4 Diskussion 34

4.1 Den exploaterade arkeologen 34

4.2 Resultat & slutsatser 40

5 Sammanfattning 42

Litteraturförteckning 44

Appendix 47

1 Presentation

1.1 Presentation av ämnet och syfte

Det finns en viss motsättning mellan arkeologen, som en hängiven yrkesutövare, och hur den gestaltas i film. Ibland kan det vara svårt att koppla bort sina kritiska tankar och inse att en bra actionrulle inte behöver vara en autentisk dokumentär. Men varför har då arkeologen blivit en sådan orealistisk figur i filmvärlden? Är detta en märklig företeelse främst för oss, eller pågår diskussionen även inom andra yrken? Besvärar det andra överhuvudtaget eller är det bara vi som missnöjt gnisslar tänder?

Syftet med arbetet är absolut inte att kritisera eller underkänna filmindustrins känsla för autenticitet eftersom de i första hand gör film för att den ska säljas och för att det är och alltid kommer uppfattas likt en kär och uppskattad verklighetsflykt ifrån den grå och trista vardagen. Jag skulle aldrig vilja klaga på ett skönlitterärt verk för brist på verklig autenticitet, då jag själv skriver långa noveller om den här världen och andra. Jag vet nämligen att man ibland måste tänja på gränserna för att det skall bli tillräckligt spännande för läsaren, och att man själv ibland kanske inte har den kunskap som man önskar att man hade.

Syftet med uppsatsen är då snarare att genom undersökning få fram en analytisk uppfattning av hur arkeologen som yrke uppfattas och vilka förutfattade meningar som uppstått på en sådan konstgjort väg, som filmen i själva verket är. Jag kommer även jämföra och se ifall det finns en liknande diskussion även inom andra ämnen

Med denna undran i ryggen har jag beslutat mig för att genomföra en undersökning som skall besvara följande:

** I ”Indiana Jones” är arkeologen filmens actionhjälte, vad är det som lockar tittarna?*
** Vilka fördomar har allmänheten om arkeologen, och hur mycket beror det på de filmframställningar som visast i film?*
** Finns irritationen över yrkets fördomar, även inom andra ämnen, anses det vara ett lika stort diskussionsområde som hos arkeologer?*

Veikko A. Koskenniemi, var en professor i litteraturhistoria som levde mellan 1885-1962. Han sa att: den farligaste av våra fördomar är tron att vi inte har några (Tufvesson 2007). Detta är något som jag, personligen, i allra högsta grad, håller med om. Men jag har även lärt mig, under min tid vid universitetet, att man kan utnyttja sina fördomar för att se saker i nya perspektiv. Det enda kriteriet egentligen är att man kommer till insikt om vad för

missuppfattningar som man har, och väljer att utnyttja dem snarare än att förskjuta dem. Man skulle kunna likställa ordet fördom med perspektiv i många fall tror jag, eftersom varje fördom faktiskt öppnar dörren till ett nytt perspektiv.

1.2 Bakgrund

Som jag berättade förut är jag en opublicerad författarinna på fritiden, med vilket jag ämnar förklara mitt ämnesval till uppsatsen. Jag har skrivit noveller i ungefär tio år, det vill säga halva mitt liv. Under den tiden har jag förmodligen läst hundratals skönlitterära böcker i alla tjocklekar och sett tusentals filmer, flera mer än två gånger. Att förmedling och framställning i filmvärlden intresserar mig tror jag inte skulle komma som en chock för någon som känner mig. Speciellt inte om jag därtill avslöjar att jag är kulturellt intresserad och gärna går på museum och teater. Under den första halvan av mitt liv var jag faktiskt med och spelade teater i en förening som spelade upp olika produktioner två gånger om året i Folkets park i Malmö.

Min B-uppsattas, som jag skrev vårterminen 2006 handlade om perspektiv: (*Är glaset till hälften fullt eller till hälften tomt? – En studie med de arkeologiska perspektiven).* I den försökte jag förklara de tre stora perspektiven: kulturarkeologi, processuell arkeologi och postprocessuell arkeologi genom att göra en fiktiv utgrävning av ett midsommarfirande i vårt moderna Sverige. Jag lärde mig att perspektivet var grundligt avgörande för tolkningarnas slutsatser och att det var uppriktigt svårt att låtsas som att man inget viste om denna populära högtid.

Under mitt tredje gymnasieår hade vi muntligt nationellt prov i *Svenska C* där jag valde att under fem minuter ta upp just ämnet: fördomar. Denna korta föreläsning inleddes med att jag ritade en prick på tavlan bakom mig och berättade hur enkelt det var för oss alla att se vad jag hade gjort, men hur svårt det var att även komma ihåg det enorma vita fältet runt omkring min obetydliga punkt. Det behövdes i regel inte mer belägg för att bevisa att vi lägger märket till avvikelser lättare än helhet och kontext.

Summerar vi nu allt detta, och tillsätter en förkärlek till arkeologi, är den bakomliggande orsaken till min uppsats ämnesval färdigt, och då är det istället dags för att titta på vad som tidigare skrivits om själva uppsatsämnet. Det finns en hel del skrivet om arkeologer i filmens värld, medan ett jämförande av dess påverkningar inom andra yrken tycks vara nytt. Jag hoppas att kunna gestalta ett intressant resultat i denna uppsats. Några verk i form av böcker, artiklar och dylikt som jag hittat om mitt ämne är: *From Faust to Strangelove: Representations of the Scientist in Western Literature,* av Roslynn Haynes (1994), som på ett systematiskt sätt går igenom de skönlitterära stereotypiska visionerna på

forskaren. Exempel på detta är ”den bortkomne forskaren”, ”den idealistiske forskaren”, ”den dåraktige forskaren” och såklart ”forskaren som hjälte och äventyrare”. Man kan säga att forskaren kommer med många ansikten. I *Föreställningar om det förflutna - arkeologi och rekonstruktion*, av Bodil Petersson (2003), där hon förvisso studerar rekonstruktioner, skildras upplevelser och äventyrskänslor. Hon ställer frågan hur mycket av illusionen som måste vara korrekt för att besökaren skall köpa det, och var gränsen går. Är historia kanske vad folk tror det är och inte vad som verkligen är sant? *Public understanding of science – of power maniacs and unethical geniuses: science and scientists in fiction film,* av Peter Weingart, Claudia Muhl och Petra Pansegrau (2003) berättar om de olika sätten att skildra forskare på, tillexempel den ”galne” forskaren och den modige ”äventyraren”, ifall det egentligen är lämpligt att blanda ämnet vetenskap och film. De tar även upp den feminina faktorn av yrket och likheter och skillnader med verkligheten. Även om Jeremy MacClancy, (2005) i *The Literary image of anthropologist,* berättar om antropologer och inte arkeologer känns berättandet om stereotyper inom de skönlitterära verken jämbördigt, då han själv berättar att många ofta likställer yrkena. Han tar även upp varför författare egentligen tar sig besväret att skriva om dem, och antropologernas åsikter på det hela. Catrin Sandberg har skrivit en artikel som heter *Arkeologen på film (2004).* Hon berättar kortfattat om ett par arkeologiska stereotyper, som skildrats på film och hur utvecklingen tycks ha gått från de något mer realistiska skildringarna till en helt ny fokus i handlingen. Hon har också skrivit sin C-uppsats inom samma område: *Arkeologen som filmhjälte- illusion och verklighet (2006). S*yftet med den uppsatsen var att diskutera och identifiera arkeologiska stereotyper, och även se hur det påverkar den allmänna synen på arkeologen. Tillskillnad från den här uppsatsen lägger hon ner mest fokus på stereotyperna och filmernas innehåll än vad jag gör, och jag kommer dessutom ha min undersökning av allmänhetens egna åsikter. I *It might not be science but it sells tickets: Das Bild vom Archäologen*, av Kathrin Felder (2003), tas det upp ett par frågor rörande om hur arkeologens arbetes framställning i populärkultur kan påverka allmänheten. Till exempel undrar hon var för storts information som finns tillgänglig och som offentligheten kan förstå sig på. Hon menar också att en klargöring av en förutfattad mening kan ge allmänheten den kunskap och respekt som arkeologens forskning förtjänar. *Past Imperfect: History according to the movies*, av Mark C. Carnes (1995), är ett samtal mellan historikern Eric Former, och filmmakaren John Sayler, som tar upp diskussionen vad som anses nödvändigt att veta när man gör en historisk film. Den är skriven som en dialog emellan de båda männen vilket gör den väldigt underhållande. Man får en bra inblick över filmmakarens åsikter och man kan själv se när någon blir avbruten eller måste omformulera

sig för att undvika risken för att misstolkas. *Decades of make believe: Hollywood portraits of the archaeologist as vulnerable romantic or adventure hero,* av Jon Solomon (1998), är en annan artikel som jag vill ha med här. Den tar upp ett flertal arkeologiskt inriktade filmer i ett försök att se om arkeologer bör vara tacksamma emot Hollywood som givit dem en sådan framträdande roll. Det är en intressant vinkling av problemet att, precis som i föregående artikel, försöka se det ur den andres perspektiv. Mike Alsford har skrivit *Heroes and villains (2006). H*är bevisar författaren att man på ett underhållande självuppoffrande sätt kan berätta om människors kriterier, och de fördomar som behövs, för att skapa en superhjälte eller en superskurk. Även om han inte pratar om arkeologen tycker jag hans bok är intressant och relevant för ämnet, eftersom han tar upp just fördomar och hur lätt det verkar vara att kunna manipulera fram en åsikt om vad som helst. Cornelius Holtorf har skrivit *Archaeology is a brand! The meaning of archaeology in contemporary popular culture* (2007). Denna gick, vid den tiden då jag började skriva uppsatsen, att få tag på ett manuskript av på Internet. Nu finns den även utgiven på biblioteket. Jag har lokaliserat de mest väsentliga kapitlen, som tar upp arkeologen som en äventyrare; *The A theme: the archaeologist as Adventurer* och underkapitel som kommer i detta avsnitt av boken. I *Investigating the portrayal of archaeology in popular culture,* där han talar om intresset för att studera arkeologin inom populärkulturen och vad som gjorts tidigare. I kapitlet *Professor Indiana Jones,* talas det som dr. Jones som ikon och vad marknadsförandet av honom ledde till, så som spel och serietidningar.

1.3 Material och Metod

För att besvara mina frågor har jag genomfört en enkätundersökning, med nittiofyra deltagare. I denna bad jag den offentliga allmänheten besvara frågan: vad gör en arkeolog, och vilka filmer har de sett där arkeologen som yrke blivit gestaltad? Nittiofyra enkäter är en hel del svar, och eftersom att jag personligen ogillar när organisationer försöker ta kontakt när man är ute på stan, lät jag istället enkäten ta formen av ett kedjebrev, där jag börjar i min egen umgängeskrets och sedan låter enkäten spridas utåt. Eftersom jag har väldigt olika vänner ser jag inget problem i att jag har en personlig relation till några av undersökningsdeltagarna. Jag vill också trycka att hjälpsamheten ökar om man har någon koppling till den personen som ska samla in enkäterna efteråt. Detta plus litterära studier i ämnen, som rör forskaren som forskningsobjekt, som; *From Faust to Strangelove: Representations of the Scientist in Western Literature*, av Roslynn Haynes, ska hjälpa mig med att besvara mina frågor. Jag har även gjort en granskning där jag lät inbitna Indiana Jones-älskare berätta varför just denna

skildring har fångat deras uppmärksamhet. Detta genom att skapa en ”tråd” i ett forum, på en väletablerad hemsida för Indiana Jones.

På liknande sätt, som de allmänna enkäterna, kontaktade jag två olika yrkesförberedande undervisningar och bad dem fylla i en enkät med olika frågor rörande hur de själva anser att deras och andras yrken framställs i film, och vilken uppfattning de har angående detta. Här fick jag ihop 68 deltagare från ett omvårdnadsprogram i Malmö och 31 stycken arkeologistudenter vid Lunds universitet. Då omvårdnadsprogrammet var ett gymnasieprogram beslöt jag mig för att välja arkeologistudenter på A-kursnivå, i hopp om att åldrarna skulle vara någorlunda jämna. Valet av omvårdnadsprogrammet kom efter att jag funderat ut att jag ville välja något som ligger relativt långt ifrån arkeologi. I det här fallet blir det ett yrke där man till vardags möter och tar hand om människor, vilket en arkeolog inte gör i samma utsträckning.

I uppsatsen använder jag en komparativ metod då jag kommer att sammanställa resultaten ifrån enkäten emot sig själva och varandra för att komma fram till ett svar i frågan om film verkligen har så stort inflytande som jag velat tro att det har. Det blir alltså en uppsats som grundar sig på enkätundersökningar och litterära studier, som metod.

Uppsatsen är grupperad i sju olika analytiska avsnitt där enkätundersökningarna blir bearbetade, genomgångna och diskuterade emot varandra. Därefter följer ett resultat och en sammanfattning där mina iakttagelser och erfarenheter kommer att tas upp och redogöras. Längst back i uppsatsen bifogar jag även bilagor med tabeller, som symboliserar mina enkätsvar.

1.4 Källkritik & avgränsning

Jag valde att avgränsa mig genom att bara behandla filmer, som bidrag till människors ställning angående det arkeologiska yrket. Trots detta har jag snabbt nämnt andra faktorer som kan bidra med information i uppsatsen för att jag fann svaret intressant. Jag är fullt medveten om att det finns intryck, så som skönlitterära böcker, rollspel, lajv, teaterföreställningar och även leksaker, som säkerligen influerar allmänheten. Men film är det jag tror når ut till flest människor då det är det medel som kräver minst av en själv, som mottagare. Du behöver i regel bara slå på tv: n där hemma eller möjligen lägga i en DVD i spelaren. Film är alltså en sorts förmedling som tar sig raka vägen in i allmänhetens vardagsrum, och bör därför bidra effektivt till våra fördomar och framställningar enligt min hypotes.

Till att börja med använder jag böcker och artiklar, som källor. Jag har även sett över en del internetsidor, men dessa är jag väldigt noga med hur jag väljer ut, då vem som helst kan publicera en hemsida.

När det kommer till källkritiskt tänkande av enkätsvaren i arbetet är jag fullt medveten om att det folk skriver när de tvingas tänka efter kan till viss del vara annorlunda det de säger till varandra. I och med att jag använda mig av enkäter uppstår särskilda dilemman som man måste tänka på. Framförallt att en enkätundersökning endast representerar ett urval av personer och därför måste man, som ansvarig, ta ställning till vilka som skall besvara ens frågor. Det är även vanligt med ett andra urval efteråt där man väljer ut vilka svar man skall ta med bland enkäterna, och hur dessa väljs ut är viktigt. Att formulera frågorna så att de ger önskade svar utan att man manipulerat undersökningspersonerna blir också en konst, och jag fick skriva om enkäterna ett par gånger innan jag blev belåten med informationen. Böcker som hjälpte till under den här processen var Jan Trosts: ”Enkätboken” från 2001, och Göran Ejlertssons ”Enkäten i Praktiken” från 1996. Sist i en enkätundersökning kommer ens egen tolkning, men genom att hålla en tydlig struktur hoppas jag kunna visa för läsaren hur jag tänker och vad jag backar upp det med. Jag tycker det är viktigt att förklara att det inte finns någon som har alla svaren utan att man själv måste lära sig att tänka efter och söka rätt på den information man vill ha. Sist men inte mins är det mycket svårt att skriva objektivt om fördomar då jag har dem själv. När jag visar vad som är mina tankar om ämnet, i form av slutledningar och konklusioner, så hoppas jag uppmana läsaren till eftertanke och att komma med sina egna slutsatser ifall mina inte stämmer överens med dennes egna. Att jämföra det arkeologiska yrket med ett annat gjorde det möjligt för mig att se på arkeologin med mer opartiska ögon. Detta eftersom jag inte hade någon egen koppling till omvårdnadsprogrammet och därmed hade ett högre objektivt bemötande för detta ämne än för arkeologin. Med hjälp av denna insikt kunde jag sedan överföra känslan till det arkeologiska resultatet, och betrakta de båda yrkesgrupperna något mer jämbördigt.

Tack för att du vill läsa min uppsats. Jag hoppas att arbetet kommer att bli roligt att recitera och att resultatet och informationen som presenteras blir något att ta till sig. Jag vill också tacka min handledare Cornelius Holtorf, som har ledsagat mig igenom hela utvecklingen. Med denna presentation lämnar jag nu över till den analytiska delen av uppsatsen.

2. Inspektion & Utredning

2.1 Introduktion

Ordet fördom har en mycket negativ klang. Till att börja med innehåller ordet prepositionen ”före”, vilket syftar till att man gjort en bedömning redan innan ”domen” har fallit. Då detta sker gör man alltså ett ställningstagande utifrån ens egna värderingar och åsikter. Men fördomar är inte nödvändigtvis enbart någonting negativt, som bör fruktas, utan ett förhållningssätt som vi i teorin kan vinkla och tänka om runt. När man är medveten om en fördom kan man genom att släppa taget om den lära sig något om exempelvis en helt främmande kultur. Ett exempel på detta kan vara ett klädesplagg som har en stark genusladdning. En kjol skulle vi klä vår dotter i, men inte vår son. Men det betyder inte att det inte finns delar av världen där ett kjolliknande plagg kan bäras av män. Den skotska kilten är ett exempel på detta. Alltså har vi blivit lurade av en gemensam fördom att tro att kjolar är för kvinnor trots att det finns ett flertal stammar runt ekvatorn där både män och kvinnor förmodligen skulle vantrivas i byxor, på grund av värmen. Sedan när vi är medvetna om att rätt och fel är invecklade begrepp blir det lättare för oss att förstå varandras argument. Men bara för att det är lättare betyder det inte att det är enkelt. Fördomar, förutfattade meningar och föreställningar följer oss alla genom vardagen. Jag har själv fördomar jag ännu inte upptäckt och som styr mitt handlande. Därför vill jag varna för att denna uppsats inte är totalt objektivt skriven, men att jag försökt, med hjälp av andra, att få innehållet rättvist skildrat. Det är ju inte så att alla arkeologer, eller människor i någon annan grupp, ser sig själva på exakt samma sätt. Vår självbild är unik och när jag senare passar in mina enkätdeltagare i samma diagram är det inte för att visa att de är identiska, utan för att visa de likheter som jag har hittat bland deras uppfattningar.

2.2 Stereotyper och fördomar i film

För att överleva ute i vuxenvärlden skapar vi alla en barriär som vi kan skyla våra svagheter bakom (Alsford 2006: 44). Detta är en stark försvarsinstinkt hos oss alla, eftersom vi inte skulle finna det behagligt att omedelbart bjuda in alla främlingar till vårt innersta. Istället försöker vi hålla dem på avstånd och skapar ett mysterium som omger var och en av oss. Detta gör att vi får problem med att förstå varandra, och leder till en värld som är svår att begripa (Alsford 2006: 5) Det är ifrån detta som våra fördomar får näring. Vi skapar, likt en ond cirkel, en stereotyp från illusioner av skönlitteratur, teater och spelfilm bl.a. Denna applicerar vi sedan som en utklippt mall på nya områden. Men om vi lyfter lite på de raka

linjerna i våra prototyper för att se under ytan på dem, vad kan de då berätta för oss om oss själva?

I filmens värld ska det vara betydligt lättare för oss att skilja på den ljusa och den mörka sidan. Samtidigt känner vi oss lockade och utmanade av de fiktiva typerna. Myten om hjälten och den onde, representerar vår önskan till ett större självförtroende, personlig identitet och makt att påverka den värld vi lever i (Alsford 2006: 3). Genom att konfrontera oss på detta sätt uppmanas vi att utvecklas och gå från barndom till vuxen ålder.

För vetenskapsmännen började kulturhjälteprägeln redan under 1880-talet. Författarna hade lite information om de olika vetenskaperna, och tog för det mesta sin information ifrån andra redan publicerade verk (Haynes 1994: 163). De utgav därför liknande böcker som allmänheten tog för fakta. Här började vetenskapens schablonbilder ta sin form. Man delade in vetenskapsmannen i olika kategorier, uppfinnaren, världens räddare, detektiven och utopins drömmare (Haynes 1994: 163) och uppehöll dessa ramar nästan ändra fram i vår tid. När det kommer till arkeologens vetenskapliga porträttering i film var det förmodligen Howard Carters upptäckt av Tutankhamuns mumie, som gav mönstret om: förbannelser, gravplundrande och jakten på de fina artefakterna (Sandberg 2006: 12).

Det arkeologiska arbetet visades upp ganska lite i filmerna, men på 1980-talet förändrades utsikten. Enligt Sandberg (2006: 16-20) utvecklades den smått galne professorn, som släppt lös ondskan och dött, till en hjälte i matinéanda med den första Indiana Jones filmen 1981. Det finns fortfarande en varierad schablonartad kategorisering bland arkeologerna. Som exempel kan nämnas: Akademikern, som likt ett smått förvirrat och komiskt inslag ofta visas upp i något töntiga kläder och med ett fanatiskt intresse ointressant för alla andra. Det finns även äventyraren, som söker genom djungeln efter bortglömda artefakter eller heliga skatter. Dennes mål är att rädda upptäckter ifrån de onda människorna i filmen. Sedan har vi den besatte professorn, som drivs av ett girigt mål, till exempel kan han vara ute efter evigt liv eller makt. Ofta har han blivit nedvärderad av sina kolleger och söker nu efter ett sätt att utkräva sin hämnd. Denna karaktär dör alltid. Det är övervägande mycket män som porträtterar arkeologen, men det har även funnits kvinnliga i filmens värld före Lara Croft. Dessa var förstås ofta tafatta och mesiga och klarade sig aldrig utan manlig assistans. De starka hjältinnorna har först uppkommit inom de senaste 15 åren, men även här kan de ibland uppträda som assistenter till de manliga arkeologerna, och ofta är de man och hustru. Det finns förstås en markant skillnad mellan de kvinnor som erövrat huvudrollens placering ifrån männen och de manliga hjältarna. Kvinnor måste stundom använda sin sexualitet för att klara sig ur svåra situationer.

För att undersöka hur mycket stereotyper och fördomar egentligen påverkar oss har jag valt att utföra fyra enkätundersökningar. Med hjälp av dessa har jag lyckats utöka min egen förståelse inför det här ämnet, och klargöra ett par fördomar.

2.3 Enkäternas samanställning

Det finns fyra olika utformade enkäter i min undersökning; en för introduktionskursen i arkeologi vid Lunds universitet, en för omvårdnadsprogrammet vid Rönnens Gymnasieskola i Malmö, en för allmänheten, och slutligen en internetundersökning. Inledningsvis ska jag kort gå igenom de olika frågorna innan jag går in mer djupare på de svar som jag har fått presenterat.

Till en början kan jag slå ihop enkäterna för de båda undervisningsprogrammen, då de till största del är identiska. Min första fråga rör hur film kan påverka en person genom att skapa ett intresse för ett ämne. Frågan löd: *Hade film någon påverkan på dig när du bestämde dig för vad du skulle läsa? Motivera gärna ditt svar*. Här har jag insett att deltagarna kan vara ovetande om sina egna motiv, då de fyllt i både ett nej, men ett filmförslag som de sett som barn. De finns även en tendens till att tolka vissa svar som att de ansett frågan förolämpande, och menat att man såklart inte kan fatta ett så viktigt beslut baserat på en film. Såklart har det funnits flera personer som medgivet en påverkan, men även dessa tycks variera mellan tvärsäkra och något velande.

I den andra frågan går den exakta formuleringen lite ifrån varandra mellan de båda grupperna då den löd: *Vilka filmer har du sett där ditt/en arkeologs "yrke" gestaltats?* Här var jag mest intresserad av att höra om deras förmåga att skilja ur arkeologen ifrån andra liknande yrkesgrupper. Jag märkte ganska snart att detta var mycket svårt för de medverkande. Detta kan bero på att filmindustrin inte haft så stort intresse i att kartlägga exakt vad en arkeolog gör.

De två sista frågorna för dessa två enkätgrupperna var utformade för att ge de mest betydande svaren för undersökningens syfte. De var också de som jag fann svårast att formulera för att inte vinkla eller manipulera fram de åsikter som jag önskade. De följde: *Tycker du att filmer gestaltar ditt framtida yrke rättvist? Motivera gärna ditt svar*, och: *Vissa tycker att filmindustrin inte tar hänsyn till verkligheten när de återskapar ett yrke på filmduken, vad tycker du? Om bifalles, anser du det irriterande?* Min avsikt var ganska klar här, då frågorna har likheter med en av mina direkta frågeställningar. Här ville jag helt enkelt ta reda på om intresset för yrkesgestaltningar var lika stort hos icke arkeologistudenter som hos de arkeologiska studenterna.

Den tredje enkäten, som var för allmänheten, bestod av fem frågor. Den förste använde jag för att enkelt och smidigt ställa upp mina tabeller efteråt. Den frågan handlade om hur stort intresse de svarande hade för arkeologi på en skala mellan ett till fem alternativ. Den andre var en viktig fråga som behandlade ämnet: *Vad gör en arkeolog*? Jag har fått in en del underhållande, en del väntade och en del imponerat utförliga svar, som jag ska gå igenom senare. När man gör en enkät, som denna, tyckte jag att det var en nödvändig fråga att ställa, eftersom det fick deltagaren att tänka till innan den fortsatte vidare med fråga tre: V*arifrån kommer din kunskap om arkeologi?* Här lämnade jag nio stycken alternativ för deltagaren att kryssa i, samt en rad för övriga förslag om det fanns något jag inte tänkt på själv. Valmöjligheterna var dokumentär, spelfilm, facklitteratur, skönlitteratur, tidningsartiklar, internet, museum, utgrävningar eller utgrävningsrapporter och skolundervisning.

Den fjärde frågan, där jag undrade om de hade en försmak för filmer om arkeologi, var mer en ledande fråga till nästa, där jag frågade dem efter specifika filmtitlar som de kom ihåg att de hade sett, med en yrkesverksam arkeolog bland rollerna. Här fick jag ganska liknande svar som på gruppenkäterna, vilket jag tycker är bra, eftersom de också på det planet borde kunna ses som allmänhet.

Vad gäller internetenkäten, fanns det inga strikta frågor eller något upplägg för hur svaren skulle bli. Jag skapade ett medlemskap på en väletablerad internationell hemsida för hängivna Indiana Jones följare, vid namn: http://raven.theraider.net/, och skrev en tråd i deras forum där jag ställde en öppen fråga om varför de fann Indiana Jones – trilogin så fängslande. Indiana Jones var en film som jag förutsatte skulle komma bland de översta filmförslagen i mina enkäter, och därför fann jag det intressant att gå in en aning mer på djupet angående den här filmen, som tydligen är en av de mer kända arkeologiförknippade filmerna i dagsläget.

3 Enkäterna kompareras

Det fanns många likheter mellan de två skolenkäterna och därför har jag beslutat mig för att slå ihop dem i diskussionen för att få en bättre jämförelse. Jag går därför igenom dem fråga för fråga. Detta också för att undvika en känsla av upprepning som skulle kunna fördärva framställningen av uppsatsen. I övrigt har jag valt att hålla allmänheten och internetenkäten åtskiljda i det här stadiet.

3.1 Svar fråga 1 - Hade film någon påverkan på dig när du bestämde dig för vad du skulle läsa?

Det var totalt sextioåtta omvårdnadsstudenter, ifrån Rönnes gymnasium i Malmö, som besvarade enkäten. Fyra av dem var män, vilket problematiserade lite då jag valt att sortera tabellerna efter genus. Jag har emellertid valt att inte lägga så stor fokus på de manliga svaren, då de känns otillräckliga i antal för att bidra med de tydliga tendenser som jag letar efter. Hur som helst har jag upptäckt att deras svar inte skiljer sig så nämnvärt ifrån den variation som kvinnornas svar bidrog med och tvingas därför dra som första slutsats att åsikterna bland könen inom omvårdnadsyrket är relativt likartade. I de arkeologiska enkäterna fick jag åsikter från tretton män och arton kvinnor, vilket ger en bättre förutsättning än för omvårdnadsprogrammet när det kommer till ett manligt gentemot kvinnligt ställningstagande.

På det stora hela ansåg både den manliga och kvinnliga sidan bland arkeologistudenterna att de inte blivit påverkade av film inför sina yrkesval. Jag fick även en övervägande mängd nekande svar från omvårdnadsstudenterna på den frågan. Eleverna ansåg alltså inte att de själva hade blivit påverkade av film. Männen från omvårdnadsprogrammet var väldigt korthuggna och bestämda i sina svar, vilket också många av kvinnorna var. Några kvinnor hade däremot tagit sig tid att motivera sitt ställningstagande och tycktes mena att film inte hade någon plats i valet av ens framtid. Det var som tur inte alla som lämnade denna föreställning i sitt svar, somliga som svarade nej, lade faktiskt till att det mycket väl hade kunnat finnas en möjlighet för det, om de hade blivit utsatta för mycket film som barn.

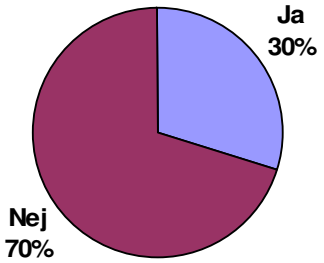

Diagram 1 Har filmen påverkat de kvinnliga omvårdnadsstuderande enligt dem själva?

Männen från den arkeologiska undersökningen poängterade att film enbart skall ses som fantasi och fiktion. Det skall finnas något avkopplande i att bara låta sig svepas med av en saga. Det arkeologiska yrket framställds också ofta

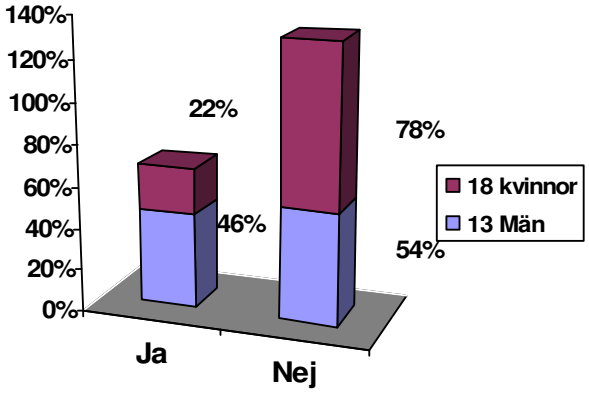

Diagram 2 Har filmen påverkat arkeologistudenterna enligt dem själva?

som väldigt romantiserat och är ofta ett sökande efter allt ifrån försvunna ovärderliga skatter till hela civilisationer. Ofta tar äventyret form i exotiska miljöer, som djupa regnskogar, eller utmanande omgivningar, som Saharas öken. Viktigt för de arkeologistuderande männen i undersökningen var att man skulle skilja på film och dokumentär, eftersom film är till för att gestalta en händelse, snarare än ett yrke eller vad denna verksamhet uppehåller sig med. Indiana Jones, arkeologernas kämpe, har också fått smyga sig in på platsen över inflytande in på den arkeologiska banan. Undersökningsdeltagarna medger att de sett hans filmer, men det är få som tror att de har påverkat dem till att slutligen hamna där de är idag.

Bland de arkeologistuderande kvinnorna var man mycket inne på samma linje som männen. De tyckte inte heller att film haft så stor inverkan på dem, utan att deras intresse för historia hade uppstått tidigare. Det var först efteråt som de valde att se filmer om ämnet. Om man inte har ett intresse för något, är ju behovet att se en film om det förhållandevis litet. Däremot var det några som sa att filmer kunde ha inspirerat dem till att välja arkeologi som yrke istället för en hobby. Filmens jobb är att göra yrket extra intressant och kanske väcka liv i en avlägsen dröm. Att få betalt för att jobba med något som man älskar är ju det ultimata definitionen av ett drömjobb.

Även bland omvårdnadsstudenterna talades det om arbete som en mer praktisk anledning. Det är ett fullt logisk antagande att säga att det alltid kommer att behövas människor som tar hand om andra. Därför kommer det alltid att finnas jobb för dem som erbjuder dessa tjänster. Med andra ord förlorar man ett jobb och blir arbetslös finns det mycket annat att jobba inom, med en sådan inriktning. En hel del av de medverkande skrev om viljan att hjälpa andra medmänniskor med fysiska såväl som psykiska lidanden. Denna önskan verkar både ha uppstått genom tv-program och genom erfarenheter utifrån det verkliga livet. Det fanns förslag som tydde på att längtan att få hjälpa till både kunde röra så väl vardagliga ting som inne i en operationssal. Förståelig nog kan man alltså se ett starkt intresse för att jobba med människor hos eleverna. Vissa kunde tänka sig att hålla med om att detta intresse hade uppstått med hjälp av film, medan andra ville tro att de bestämt sig långt innan de ens såg en film om yrket. En sade sig ha fått sin inspiration utifrån sprutor, som hon tyckte var intressanta att jobba med. Självklart var det många som ansåg att den berömda tv-serien ”Cityakuten” (*E.R*) (1994) hade inspirerat och motiverat dem genom åren, men det var svårt för dem att avgöra med hur mycket.

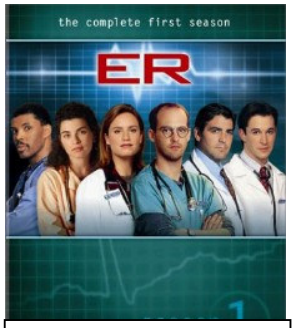

Figur 1 Dvd-framsida av Cityakuten säsong 1

Istället för att låta sig lockas av de häftiga äventyren, den stora äran och de glimmande mynten i skattkistan, hade arkeologistudenterna valt att grunda sitt intresse på andra saker än film. De talade om ett intresse, som enbart rörde historia oberoende av hur den presenterats på film. Vissa hade läst tjocka romaner om arkeologiska upptäckter, och andra hade låtit sig fascineras av gamla byggnader och fasader. Film tycks helt enkelt ha haft en annan betydelse, för kvinnorna i undersökningen, än att påverka dem själva. Den har snarare använts som ett hjälpmedel för att förklara och undervisa deras släkt, vänner och bekanta om sitt framtida arbete. Att kunna peka ut något och berätta vad det är, är mycket enklare än att behöva beskriva det ifrån grunden, och får man bara en klar stadig bas, är det enklare att själv gå in på detaljer.

Omvårdnadsprogrammet och arkeologikursen presenterade många intressanta svar. Ingen av grupperna trodde övervägande att de hade blivit påverkade av filmer, då alla i stort sett var överens om att film tillhör fantasin. Det kan tyckas lite avvisade av filmens trovärdighetsförsök. Om ingen ändå är villig att tror på vad filmen säger, ska då filmmakaren bry sig att göra det mer autentiskt?

3.2 Svar Fråga 2 – vilka filmer har du sett där ditt yrke (en arkeologs yrke) gestaltats?:

Denna frågas formulering skiljde sig mellan grupperna på det sättet att både omvårdnadsgruppen och arkeologistudenterna fick berätta om filmer de sett med det arkeologiska yrket. Filmerna som de båda enkätgrupperna hade sett genom åren var en hel del såväl som hos kvinnorna och männen. Bland arkeologerna kommer det nog inte som en överraskning vilken film som fick flest röster. Indiana Jones-trilogin (1981, 1984, 1989) lyckades få ihop 56 % bland kvinnorna och 92 % hos männen. Jag finner det rätt så underligt att bara lite över hälften av de arton kvinnorna har sett Indiana Jones. Det kan mycket väl vara så att de bara glömt bort att skriva namnet. De kanske ansågs så självklart att de rent mentalt kopplade bort honom när de väl ställdes inför frågan. Det finns några enkätsvar där det kort och gott står: ”Jag kommer inte på någon”, medan andra verkligen har skrivit att de inte sett de större ”klassikerna” som Indiana Jones. Intressant nog så tycks det inte stoppa dem från att känna till filmerna om honom. Indiana Jones tycks vara en frontfigur, som är näst intill omöjlig att undgå inom arkeologin. Bland omvårdnadsstudenterna hade

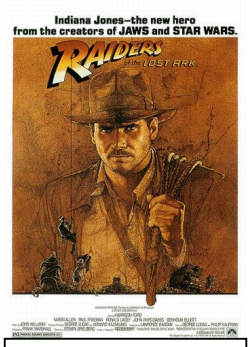

Figur 2 Indiana Jones poster

endast 6 % av kvinnorna (fyra stycken) och inga av de fyra männen sett Indiana Jones. Kanske var deltagarna för unga för att har sett 80-talets arkeologhjälte?

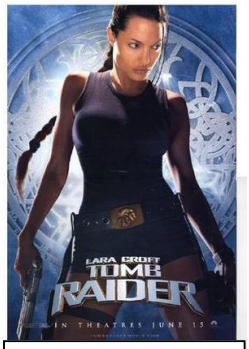

Figur 3 Lara Croft poster

Den näst mest sedda filmen, fortfarande både hos de arkeologiska kvinnorna och männen, var Lara Croft: Tomb Raider (2001). 28 % av kvinnorna hade sett henne, men fortfarande var det männen, med 69 %, som var mest bekanta med filmen. Fördomsfullt skulle jag kunna hävda att en sensuell kvinna med revolvern i handen var det som lockade mer manliga tittare än kvinnliga. Men det skulle inte förklara varför samma böjelse uppstod med Indiana Jones. Ska man jämföra de båda stilarna, som dessa två filmer är gjorda efter, så skulle jag snarare anse att det var actionäventyret som lockade det manliga antalet mer än kvinnorna. Ändå skulle jag vilja placera Lara, som den kvinnliga motsvarigheten till Indiana. Hennes uppdrag är att bevisa att en kvinna kan skjuta sig igenom sina uppdrag, precis lika bra som männen. I sann genus rättviseanda är hon en kvinna. Men hon är samtidigt en speciell stereotyp av kvinna, som är skapad för att passa in i en mans värld. Kanske är det därför som fler män har sökt sig till hennes film än vad kvinnorna har gjort, eller kanske är det bara som med Dr. Jones, att de kanske inte kom att tänka på henne. Endast en av omvårdnadskvinnorna hade sett Lara Croft. Denna inspelning, som är betydligt nyare än åttiotalets hjälte, var faktiskt den av de större sedda filmerna som fick minst röster. Hon överskuggades precis av ”Mumien” (1999), som fick två röster. Detta är en film som inrymmer arkeologer, men inte direkt som huvudperson. Han är snarare närvarande genom hela filmen som ett humoristiskt inslag i form av en mesig, men snabbtänkt bror till den kvinnliga huvudrollen. Däremot tycks Evelyne i filmens uppföljare äntligen kommit ur biblioteket, men hon uppfyller då istället det äktenskapliga kriteriet med den tuffa hjälten.

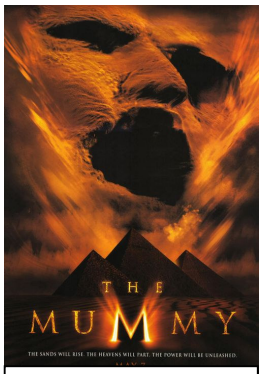

Figur 4 The Mummy poster

Bland omvårdnadsstudenterna var Jurassic Park (1993) den film som fick överlägset flest röster, 19 % bland kvinnorna och 50 % (2st) bland männen. Hos arkeologistudenterna lades endast tre röster på denna film. Tyvärr innehåller Jurassic Park inte några arkeologer. Däremot förekommer det paleontologer, vilket är det korrekta namnet på dem

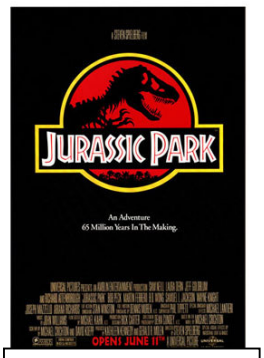

Figur 5 Jurassic Park poster

som studerar utdött liv, både växter och djur. Jag finner det intressant att det är så svårt att särskilja dessa båda verksamheter, i alla fall bland omvårdnadsstudenterna. Yrkena är på många sätt mycket lika och då är det förmodligen inte alls märkvärdigt att man inte lyckas skilja dem åt när man ser filmen. Eftersom det är allmänt känt att de båda disciplinerna gräver, slås de tillsammans med osteologi, som är läran om ryggradsdjurens skelett. Osteologin, eller benexperten, som den ibland något enklare kallas, är förstås närmare den arkeologiska vetenskapen än den paleontologiska, men fortfarande ett felaktigt svar.

Andra filmer som uppmärksammats bland ett fåtal av omvårdnadsstudenterna var Ross, från tv-serien ”Vänner”, ”Bones”, ”Arkiv X”, ”E.T”, ”Treasure Island” och ”CSI”. Många av dessa filmförslag är jag förstås mycket skeptisk till att finna en arkeolog medverkande. Arkeologistudenterna hade sett: ”Sahara”, ”National Treasure”, ”The Librarian”, ”Exorcisten”, ”Tempelriddarna”, ”En natt på museet” och ”Titanic” m.fl. Tydligen är arkeologen i film i allra högsta grad närvarande, trots att det inte är förkroppsligat alla gånger. Bilagor med tabeller för de båda studiegruppernas sedda filmer kan återfinnas längst bak i appendixet.

Egentligen är det inte filmmakarnas fel att felkopplingar görs. De använder intrycksbilder, för att berätta något om en av sina karaktärer, istället för att presentera dem. De spelar på allmänhetens fördomar, för att få oss att acceptera de bilder som vi blir visade. Mike Alsford (2006: 9) menar att det är ytterligt användbart att kunna se oss själva som andra ser oss. Vi värderar varandras karaktärer mycket fort i det verkliga livet utifrån vad vi har lärt oss, kanske från tv. Skulle en skrämmande situation avbryta vår vardag på ett sätt som tvingar fram en reaktion, kan man antingen välja att ta emot och utvecklas eller att omedelbart försöka förneka och ignorera händelsen. Ska man se detta ur ett hjälte- eller förbrytarperspektiv, kan man enkelt se att den som omfamnar den personliga utvecklingen har utvecklat ett hjältemodigt agerande, medan den som försöker negligera alltsammans snarare tvingar världen att forma sig runt omkring dem. Vem har ännu inte hört om skurkarnas outtröttliga behov av att ta över världen? Genom att se någon gräva i marken får vi så inbitna associationer, att vi direkt vet det som filmmakaren vill att vi ska veta, och frånser vad det är för någonting som forskaren egentligen gräver efter. Därför kan vi egentligen varken klandra allmänheten eller filmindustrin för detta misstag, då det bygger på en form av tvåvägskommunikation. Många skulle förmodligen uppskatta om det lades lite mer styrka i att framhäva kunskapsområdenas skillnader, istället för att dra oss alla över en kam. Men man måste själv välja sitt tillvägagångssätt. Cornelius Holtorf (2007: kap. 6) talar i sin bok: *Archaeology is a brand,* om tre olika modeller: The Education Model, The Public relations

Model och The Democratic Model. The Education Model står för ett uppsamlande av fakta ifrån en trovärdigt professionell societet, så som vetenskapsmän och professorer, medan man i The public relations Modle, går in för att öka den populära statusen och på det sättet bidra till möjligheter för det vetenskapliga utförandet. Den siste, Democratic Model, menar att var och en har rätt till att själv utveckla sitt intresse, och att de får göra så på sitt eget sätt. Kanske är det inte film som har skyldigheten att förmedla det korrekta budskapet. En sista anledning till varför ”Jurassic Park” fick så många röster i omvårdnadsprogrammets undersökning kan vara att den visades på tv för inte så länge sedan. Detta skulle understryka min hypotes om att film påverkar oss mer än vad vi själva egentligen tror eller vill inse.

Till en viss del förekom samma filmexempel i de båda undersökningarna, men i olika mängder. Indiana Jones hade nästan ingen genomslagskraft bland omvårdnadsstudenterna även om den slog Lara Croft. Ingen av de fyra männen hade sett någon av dessa filmer utan lade alla sina röster på Mumien och Jurassic Park. I arkeologiavdelningen däremot hade nästan alla sett både Indiana Jones och Lara Croft och nästan ingen Jurassic Park, i alla fall inte som en arkeologimedverkande film. Det är förståeligt att omvårdnadsstudenterna inte har samma intresse för arkeologiska filmer, som de arkeologiska studenterna. Istället såg de på serier som E.R, Greys Anatomy, Scrubs och Sjukhuset. Det finns alltså ett intresse för det egna ämnet vare sig det är realistiskt eller ett humorprogram.

Figur 6 Greys Anatomy ensemblen

3.3 Fråga 3 – Tycker du att filmer gestaltar ditt framtida yrke rättvist?

Intressant nog förekom det inte ett enda jakande svar när det var dags för att skildra rättvisan i det arkeologiska yrket. Däremot förekom det istället ett par obesvarade rader i enkäten, men på det stora taget var det en enorm överensstämmelse mellan alla deltagarna. Arkeologen på film blev inte porträtterad som den yrkesverksamma arkeologen de själva kände igen från utgrävningar och skolbänken.

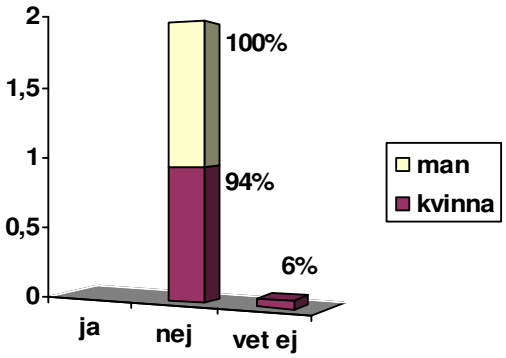

Diagram 3 Anser arkologistudenterna själva att yrket är rättvist porträtterat?

Jag ville också veta vad omvårdnadsstudenterna tyckte om sitt eget yrkes porträttering. Här fick jag ett tveklöst ja angående rättvisan, ifrån männens sida. De verkade väldigt övertygade av sitt svar och fann ingen anledning till att dra ut på någon motivering. Kom bara ihåg att det enbart är fyra män som representerar omvårdnadsprogrammet och därför kan få resultatet att tyckas mer imponerande än den är.

Kvinnorna var i allmänhet försiktigare. Här var det faktiskt nej-sidan som övervägde, men bara med några få procents marginal. Här fanns en förhållningstendens som innebar att man ville se två sidor av samma mynt. En återkommande tanke var att man inte kunde döma alla filmer på en gång, utan att det varierade från film till film om deras yrke kunde anses som rättvist skildrat eller inte. Somliga var i alla fall av ståndpunkten att filmerna gjorde så gott som de kunde. Mycket om sjukhusserier handlar om liv och död för dess klienter och de tyckte att det var bra att tv skildrade hur somliga dog medan andra överlevde, precis som det är i verkligheten. De ville också gärna understryka att det såklart var bra att de visade läkarnas hängivenhet i att försöka rädda patientens liv. Andra menade att de fann en rättvisa i avbildningen men att de på det stora hela kunde se flera brister, som de upptäckt nu efter en tids studier. Med andra ord störde dem sig inte på framförandet när de såg på uppträdandet med civila ögon, utan först när de fick klart för sig att det dem såg faktiskt var felaktigt. En sådan åsikt kunde vara att det hela verkade mycket enklare på film än i verkligheten. Detta är förstås inte så märkligt eftersom man som okunnig allmänhet förmodligen inte skulle orka med för mycket krångel. Filmmakarna vet att deras tittare vill ha det enkelt framlagt, så att de inte måste läsa sig till en massa extrakunskap för att förstå vad som händer. Däremot kändes det hos en del av enkätdeltagarna att inte allt inom yrket fick komma till sin rätt, exempelvis saknades undersköterskans sysselsättning av somliga, och många steg i läkarprocessen blir utelämnade. Filmen tycks göra läkareyrket mansdominerat eftersom det fanns en ansats bland kvinnorna till att uppfatta en viss kvinnokräkning i rollfigurerna. Detta kanske kan förklara varför männen var så övertygade om att deras yrke skildrats rättvist medan kvinnorna inte var det. En annan faktor som gav

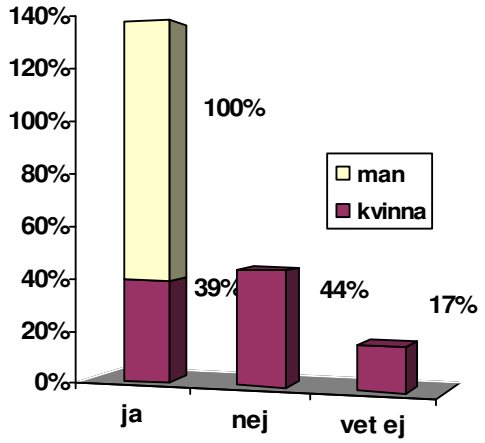

Diagram 4 Anser omvårdnadsstudenterna själva att yrket är rättvist porträtterat?

filmen sin trovärdighet var alla den stress som skildrades i serierna. Denna påfrestning verkar deltagarna djupt införstådda med och de ville även poängtera att deras yrke krävde en enorm portion tålamod. Däremot fanns det även några som menade att serierna kunde överdriva stressen en hel del ibland, och att det förmodligen inte skulle vara den graden av ansträngning i verkligheten, som återges i tv-rutan. Filmer om sjukvård tenderar att visa positiva gestaltningar, så som bra samarbete i laget. Filmmakarna blev svagt anklagade för att överdriva en form av perfektion över karaktärerna och platsen, som i verkligheten är omöjligt att leva upp till. Det kändes som en form av glorifiering av dem som kämpar hårt för att rädda liv i sin vardag. Alla måste få ha sina bra och dåliga dagar. I Cityakuten förekommer ofta personliga förhållanden och familjeproblem, som de medverkande i enkäten vill skilja ifrån själva yrkesutövandet. De menar att film är film och då kryddas innehållet gärna med lite extra.

De arkeologiska männens åsikt var att arkeologen ständigt blev för romantiserad på filmduken. De kallade det överdrivet och ofta orealistiskt. Ett specifikt attribut, vars arkeologiska funktion blev ifrågasatt, var Indiana Jones piska. Arkeologen ansågs ofta mer gestaltas som en typ av upptäcksresande snarare än en arkeolog, och gjorde sälla något under filmens gång som hade ett arkeologiskt värde. Istället var det nästan så att arkeologen fick en negativ gestaltning, likt en gravplundrare. En aning lekfullt kan man säga att det som skiljer gravplundraren och arkeologen åt är att arkeologen dokumenterar sina fynd, till skillnad från den girige lagbrytaren, men det är ingen liknelse som uppskattas att ta på för stort allvar. Åter igen gjordes en hänvisning till att fantasi och verklighet är två dimensioner som ska hållas isär, då de inte har med varandra att göra. Samtidigt fanns det en viss uppskattning av den orättvisa behandlingen eftersom det i vissa fall, som Indiana Jones och Lara Croft för att nämna något exempel, gav yrket positiv uppmärksamhet. Arkeologi är starkt påverkningsbart av allmänhetens intresse, och då är det förmodligen bättre att låta sig exploateras än glömmas bort helt och hållet. Skulle arbetet plötsligt anse betydelselöst och oviktigt, skulle det snart inte längre förekomma alls. Därför skulle det gamla talesättet: ”All publicitet är bra publicitet”, vara ett passande uttryck här. Att göra en film om det verkliga yrkesutförandet skulle förmodligen inte fängsla en lika stor publik som actionäventyret gör. Filmindustrin vet förmodligen mycket väl vad de tar sig för när de väljer ut och lägger fram en handling och skapar sina roller och karaktärer.

Kvinnorna började också med att hävda att det fanns en alldeles för stor romantisering över yrket för att det skulle kännas rättvist skildrat. De erkände förstås att det fortfarande finns en hel del likheter, men inte tillräckligt för dem. Filmerna var spännande, men de såg

sällan rollerna som arkeologer. Istället njöt de enbart av underhållningen framför tv: n. Precis som att det ansågs romantiserat, sågs det till och med också som glorifierat, och man saknade allt det slit som låg bakom den välputsade fasaden. En annorlunda iakttagelse om hur arkeologens yrke gestaltats i film var att arkeologerna ofta brukade jagas av förbannelser eller av fynden själva, vilket var alldeles för svårt för att acceptera som verklighetsförankrat, något som med all säkerhet inte har varit tanken bakom filmen heller. Då har det snarare varit ämnat som ett äventyr med inriktning på underhållning, som arkeologerna istället kan känna sig smickrade över att få ta del av. I filmens värld är det också en större sannolikhet i att ett storslaget eller unikt fynd uppdagas på platsen, än att detta sker under en verklig utgrävning. Man kan aldrig veta vad som ligger dolt i jorden. Ofta kan det vara själva jorden på platsen, som grävs upp, som bär på en historia en filmmakare förmodligen aldrig skulle berätta. De förenklar istället och objektiverar yrket genom att ge det grandiosa fynd som guldbelagda skatter eller heliga föremål. En arkeolog tycks även komma med en annan typ av meritlista än de som porträtteras på filmduken. Medan hjälten i sagornas värld kräver smidighet och styrka, är nog snarare tålamod och uthållighet två högre värderade egenskaper ute i fält. Precis som männen anser även kvinnorna att arkeologen ibland orätt tycks mer likna en gravplundrare än en vetenskapsman. Förmodligen är det så filmmakarna ser en möjlighet till att lägga till den spänning, som de anser, yrket behöver för att bli en bra actionrulle. De flesta medier vinklar för att fånga intresse och sälja sina produktioner, och detta förmodas gälla vad för ämne det än är som gestaltas. Men det betyder inte att de tycker att media ska få bära sig åt på det viset.

Om yrket var rättvist porträtterat eller inte är det första svaret där åsikterna går isär. Medan männen ifrån omvårdnadsprogrammet sa starkt ja, så velade kvinnorna lite obestämt tills nej-sidan vann med 5 % över ja-sidan. Bland arkeologerna var svaret ett bestämt nej både bland kvinnor och män. Hur kommer detta sig? Jag tror att det beror på att Indiana Jones har tagit en så stark gestaltning när det kommer till porträtteringen av yrket. Medan omvårdnadsstudenterna ofta har många olika doktorer, som de följer i sina serier. Deras yrke blir inte lika personifierat och därför är det enklare för dem att se och pröva filmerna var för sig. Arkeologerna låser sig mer vid att Indiana Jones och Lara Croft är gravplundrare och kan därför inte finnas någon rättvisa i framställningen av det arkeologiska yrket, även om det förekommer filmer där dokumentation, eller dylikt efterarbete, kanske finns medtaget.

3.4 Fråga 4 – Vissa tycker att filmindustrin inte tar hänsyn till verkligheten när de återskapar ett yrke på filmduken, vad tycker du?

Här var omvårdnadsmännen mer övertygande om att de inte ansåg fenomenet irriterande. De ansåg att man måste kunna skilja mellan verklighet och fantasi. Kvinnorna var också övervägande positivt inställda till filmmakarnas hållning, samtidigt som de erkände att de kunde finna en del framställningar måttlöst överdrivna. Detta kan vara när exempelvis en patient överlever någonting som man inte hade klarat i verkligheten, eller självklart när övernaturliga makter blandar sig i. De var även medvetna om att filmindustrin ofta dramatiserar lite extra just för att dra till sig och snärja åskådare. Skulle man tro att allting alltid var så perfekt, som det framställs i filmerna skulle man förmodligen bli väldigt besviken när man kom ut i arbetslivet och insåg att folk fortfarande behandlade varandra olika, beroende på ens egna åsikter och förutfattade meningar, precis som man alltid gör.

Trots att det var en fast övertygelse beträffande den orättvissa porträtteringen av arkeologen, var det inte lika slående resultat vid frågan om vad de ansåg om detta. Faktum är att majoriteten inte såg något som helst problem. 46 % av männen och 33 % av kvinnorna ansåg filmmakarnas upptåg irriterande, vilket förstås tyder på en ganska jämn kamp mellan åsikterna.

På den manliga sidan av den arkeologiska undersökningen fanns den återkommande ståndpunkten att film kunde betraktas som en sporre för allmänheten att själv vilja söka upp mer information om ämnet. Trots att det kunde kännas irriterande fanns en förståelse för att filmernas uppdrag var att dra in pengar och det därför krävdes något lockande för att få in människor i biosalongerna. I vissa filmer måste man helt enkelt böja på verkligheten för att få en film att hålla, och det är allmänt känt att de ibland överdrivs eftersom en film om verkliga arkeologer, som tar det ganska lugnt jämförelsevis, inte hade givit särskilt mycket avkastning. Det fanns förstås även den åsikten att en regissör bör läsa på fakta om ämnet han ska porträttera innan han skrider till verket. Speciellt eftersom bilden ibland kan bli oerhört felaktig annars. De tyckte att det fanns ett visst ansvar i hans jobb eftersom han har en förmåga att nå ut till ett enormt antal människor med sitt budskap, och då även med sin kunskap. Problemet är väl då snarare att en film just är ett budskap och inte ett sätt att briljera med sin högdragenhet gällande ett kunskapsområde. Såklart händer det att de gör ett utmärkt jobb, och man får fackiskt acceptera att det inte är 100 % fakta utan endast en spelfilm, som måste följa egna regler och riktlinjer. Däremot är det intressant att om filmindustrin inte tar hänsyn till verkligheten, så tar den full hänsyn till de fördomar som vi verkligen har om varandra. Man kan fråga sig ifall regissörerna, manusförfattarna eller producenterna gör några

studier om vad allmänheten tror och tycker om olika yrken innan de gestaltar dem i filmens värld, eller om de helt utgår ifrån sina egna åsikter, då de själva är en del av allmänheten.

Människan verkar tro att det måste finnas en anledning bakom allting, och att då även krig och barnmisshandel ska gå att förklara på något sätt. Men när vi inte kan förstå hur dessa hemskheter existerar i vårt samhälle blir vi förbittrade över känslan av maktlöshet och hjälplöshet. Mike Alsford, som jag tidigare nämnt, skriver att vi i ett försök att rädda oss själva och mänskligheten söker efter syndabockar (Alsford 2006: 6). Vi skapar onda människor, som egentligen hör hemma på filmduken. Våra fördomar frodas i vårt tvivel och återigen finner vi oss ursinnigt maktlösa och i behov av vår barriär, för att hålla känslorna borta ifrån ytan. Detta räddar vår självbild, som i sin tur lurar och luras utav andras självbilder. Det kan tyckas deprimerande att hela vårt samhälle skulle vara uppbyggt på fördomar, men personligen tror jag att det ligger väldigt mycket i detta påstående. Fördomar behöver inte nödvändigtvis vara något negativt, utan en möjlighet till att börja se skiftningarna runt omkring oss.

Filmindustrin kan dock komma undan med att inte ta hänsyn till yrket, eftersom det aldrig har varit deras avsikt. Har man för avsikt att porträttera ett yrke så ansåg vissa bland omvårdnadsstudenterna att detta skulle återskapa som det verkligen är. Annars var det svårt för allmänheten att förstå det ansvar och arbete som låg bakom ens slutsatser och provsvar. Tursamt nog för regissörer och producenter, är det filmens handling som är den viktigaste hållpunkten, inte om man trycker femton eller tjugo gånger på en persons bröstkorg mellan inandningarna vid en hjärt- och lungräddning. Det enda intressanta för dem är om personen skall överleva eller avlida enligt manuskriptet.

Film ska ses som underhållning och inte som undervisning tyckte de kvinnliga arkeologistudenterna. Att yrket hade romantiserats störde dem inte i den här frågan. Det ansågs snarare skönt med en liten verklighetsflykt och istället lades ansvaret över från filmmakaren till den som såg filmen när det kom till att leta upp det fakta som önskades inom ämnet. Vill man veta något är det ofta enkelt att göra det, bara man gör slag i saken. En viktig punkt var att det inte är störande med den bristfälliga hänsynen så länge inte filmen gör anspråk på att vara verklighetstrogen. En dokumentär hade aldrig kommit så lindrigt undan som filmen gör, eftersom spänning, fart och äventyr är filmens mål. Film får lov att överdriva och utnyttja de missuppfattningar som finns hos och om oss alla. Man kan nästan säga att det rör sig om uttrycket: ”Allt för konstens skull”. Behövs det en zombiemumie för att fånga allmänhetens intresse, så lär det finnas en zombiemumie. Även om detta kan vara mycket

påfrestande för en arkeolog, måste man böja sig för tanken att en film utan en djärv handling inte är sevärd.

Några av omvårdnadsstudenterna tyckte att filmindustrin gjorde ett mycket bra jobb för den medicinska yrkeskåren och inte alls instämde med att de inte tog hänsyn. Man ser som bekant, i egenskap av allmänhet, vad för yrkesgrupp en man i vit läkarrock tillhör, alltså måste filmmakarna ha inseende hur mycket de måste berätta i bilder för att man ska förstå. Naturligtvis överdrivs det för att locka oss till att stanna framför tv: n, men det ger även en bra propaganda för yrket. Ofta brukar ju läkaren symbolisera den gode självuppoffrande förebilden, som sätter andras liv före sitt egna, vilket ger honom eller henne ett skimmer av välvilja och en utstrålande trygghet, vilket är precis ett sådant intryck som man som patient vill bli berörd av när man ska till ett undersökningsrum.

Hos arkeologistudenterna gick tankarna till att de förmodligen inte är den enda orättvist behandlade yrkesgruppen, utan att det förekommer liknande situationer inom andra discipliner och yrkeskårer. Till exempel, var det en ur enkätgruppen som gav exemplet att CSI-teamet inte sitter och väntar på labbsvar i tv-rutan, precis som att arkeologen inte gräver i timtal utan att stöta på något, för allmänheten, intressant. Det finns och kommer nog alltid finnas en del brister och fel i skildringarna då en filmskapare inte kan vara expert på allt, men samtidigt kunde man ju hoppas att de tog sig tid att åtminstone bli någorlunda införstådda med ett aktuellt problem. I stor utsträckning blir antagligen alla yrken något färgstarkare och därför irriterar det inte på samma sätt som om man varit en ensam utsatt yrkesgrupp. Däremot finns det fortfarande en viss motvilja till att det skapas stereotyper inom de olika yrkesområdena. En uttjatad kliché är en dålig mall att göra en film efter. Kanske det slutar med att vi alla enbart sitter och skrattar åt schablongubbar framför oss. Filmmakarna är säkert medvetna om detta, men deras jobb är nog snarare att ta hänsyn till allmänhetens tankar än till en specifik grupps.

Vi litar inte blint på att en produkt ifrån TV-shop ska leverera det skinande eller praktiska resultatet, som de vill att vi ska tro. Hur kommer det sig då att det skulle vara mer riskfyllt att påverkas av en spelfilm? Jag tror man kan ge den allmänna intelligensen lite mer tilltro, än vad man gör i dagsläget. Bland omvårdnadsstudenterna var kvinnorna mycket positiva till verklighetsavbrottet i sagornas värld, precis som majoriteten av de arkeologiska studenterna. Egentligen kan en upplevelse på tv-skärmen vara en stimulans för hjärnan. Om man själv finner något otroligt eller överdrivet kan det bidra till att man ställer sig frågan. Kan detta vara rimligt? Vilket är det första steget till att samla kunskap om något nytt.

3.5 Den allmänna enkätens svar

Den allmänna enkäten var inte utformad efter samma frågor som vi fram tills nu har gått igenom. Deras frågor var mer inriktade på vad de ansåg sig veta om en arkeolog och var denna kunskap kom ifrån. Totalt nittiofyra människor deltog i den allmänna undersökningen. Av dem var femtiotvå stycken kvinnor och fyrtiotvå stycken män. Enkäterna sorterades upp enligt genus och därefter ännu en gång beroende på om de ansåg sig ha ett intresse för arkeologi eller inte.

Den första frågan berörde vad en arkeolog egentligen jobbar med. Vare sig männen hamnat i den ointresserade gruppen eller inte var det starkast övervägande svaret att en arkeolog sysslar med utgrävningar. 68 % av de intresserade och 64 % av de ointresserade levererade detta svar, men det var svårare för dem att besluta sig för vad dessa utgrävningar gav. De intresserade männen ville mena att det ökade vår kunskap om det förflutna och därmed även för vår samtid, men den likgiltiga gruppen var med säkra på att en arkeolog forskade. Vad det var som det forskades om förblev tyvärr osagt. Enligt de engagerade männen forskade arkeologer givetvis också. Arkeologer utför även dokumentation och kategoriseringar av fynd, analysering samt inventering och undersökning av redan kända fornlämningar för att vårda dem. Bland de ointresserade ansågs arkeologer mest hålla på med undervisning, systematisering och ett sökande efter ”gamla saker”. Även om det låter en aning förenklande att utrycka sig på det viset var det även en del av de intresserade männen som hade ett humoristiskt förhållningssätt till arkeologin. En av dem ansåg nämligen att det enda en arkeolog gjorde var att ”störa hans jobb”, men ändå var han intresserad. Det verkar som någon form av hatkärlek har tagit form. En annan svarade likt de ointresserade att en arkeolog söker efter historiska skatter, vilket säkert är ett fenomen som han lärt sig av genom filmens värld. Visst vill en arkeolog hitta historiska skatter, men ordet är ett relativt begrepp. Vad är egentligen en skatt?

Kvinnorna delades även de upp i två gruppen, intresserade och ointresserade. Här var det hela 90 % av de intresserade kvinnorna, men faktiskt slående 95 % av de ointresserade, som svarade att en arkeolog arbetade med utgrävningar. Tätt på dessa påståenden följde de intresserades övertygelse om att de utnyttjade kunskapen de fått ifrån dessa grävningar för att utöka vår historiska kunskap. Såklart dokumenterar och forskar arkeologer också, menade några av dem. Därefter sjönk övertygelsen bland de intresserade och enbart några trodde att en arkeolog kategoriserade eller jobbade på museum. Ännu färre trodde att de undervisade och studerade fornlämningar, medan endast någon enstaka sa att en arkeolog letade efter ”döda ting” och använde små penslar. De ointresserade kvinnornas andra starkaste åsikt om

en arkeologs jobb var att de studerade redan kända fornlämningar, varpå kunskapsökningen om vår forntid, följde som en stark trea. Efter det blev andelarna mycket små och osäkra. Att en arkeolog dokumenterar fynd var det endast en som trodde. Lika så gällde att vårda forntiden och leta efter ”döda ting”. En sista röst om vad en arkeolog gör enligt min enkätundersökning var tre små ord: ”Någonting med historia.”

Det är alltså även här en indikation på att de som är intresserade av arkeologi kanske inte vet så mycket som de skulle vilja. Tillsammans har dessa kvinnor och män, som deltagit i undersökningen, skapat en övertygande kunskapsblandning, men var för sig var de instabila, och gav ett ofullkomligt intryck, som jag tror kan ha mycket att göra med att de aldrig har kommit i en situation tidigare där denna kunskap har krävts av dem svart på vitt. Ibland anser vi oss veta någonting, men vi kan inte förklara det när det begärs. Flera bilagor innehållande tabeller över allmänhetens svar, rörande vad en arkeolog gör, finns i appendixen i slutet av uppsatsen.

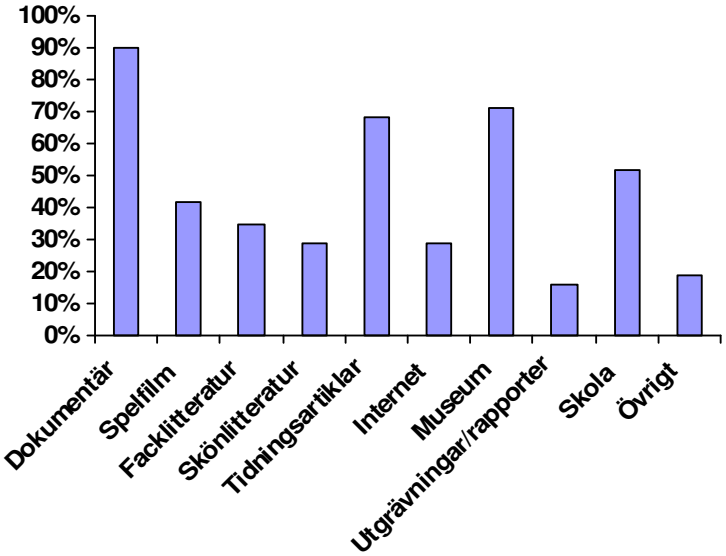

Diagram 5 Var har de intresserade männen fått sin kunskap ifrån

Så var har då kunskapen kommit ifrån? Jag gav dem en lista på olika förslag som de kunde välja mellan. De fick lov att kryssa i så många de ville och det fanns även en rad där de kunde skriva in eventuellt sånt jag inte hade tänkt på själv.

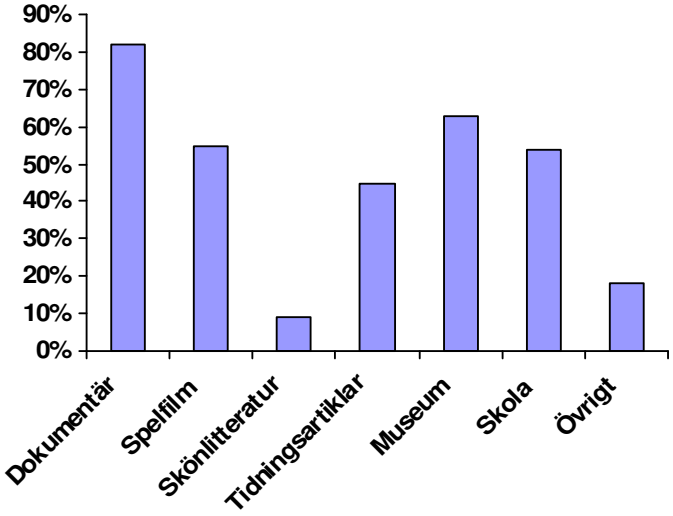

Diagram 6 Var har de ointresserade männen fått sin kunskap ifrån

Bland de intresserade männen hade de flesta fått sin kunskap ifrån tv dokumentärer. Det var hela 90 % som kryssade för det alternativet. Jag som personlighen hade hoppats på spelfilm som en bidragande faktor fick nöja mig med 42 % av de intresserade männen. Filmens påverkan av deras kunskap överglänstes av siffror som 71 % från museibesök, 68 % ifrån tidningsartiklar och 52 % ifrån skolundervisning. De ointresserade männen hade också fått sin mesta information ifrån dokumentärer. Hela 82 % toppade det förslaget av listan. Precis som bland de intresserade männen följde därefter museibesök med 63 %. Däremot gick spelfilmen här om tidningsartiklarna. Filmens påverkan låg på 55 % medan tidningarna fastnat på 45 %. Till och med skolundervisningen gick om de publicerade artiklarna, och hamnade faktiskt enbart snäppt under spelfilmen med sina 54 % Både bland de intresserade och de ointresserade lämnades små övriga hänvisningar, som jag inte tänkt på. De ansåg själva att de fått kunskap ifrån vänner och bekanta, olika semesterresor och även ifrån informationsskyltar, som man brukar hitta invid arkeologiska formlämningar. Det finns alltså ett intresse för forntiden hos befolkningen, som även de som själv har ansett sig ointresserade, vill ta del av.

Kvinnorna gav även de intressanta resultaten. Åter igen var det dokumentärfilmen som låg högst hos de intresserade kvinnorna. Den fick 87 % av deltagarnas svar, men följdes av 77 % som kryssat för museibesök. Precis som de intresserade männen var det tidningsartiklar, med 68 %, som kom på tredje plats, och spelfilmen med sina 58 % som tog fjärdeplatsen. Här var alltså åtminstone över hälften övertygade om att det fanns fakta att hämta i filmens värld. Däremot var de det minst intresserade av skönlitteratur. Detta förslag fick endast 10 % (tre röster) bland de intresserade kvinnorna. Ett resultat som överträffades bland de ointresserade, där det varit 19 % (fyra röster) som givit skönlitteratur ett kryss. Såklart var det inte detta som var den starkaste kunskapskällan bland

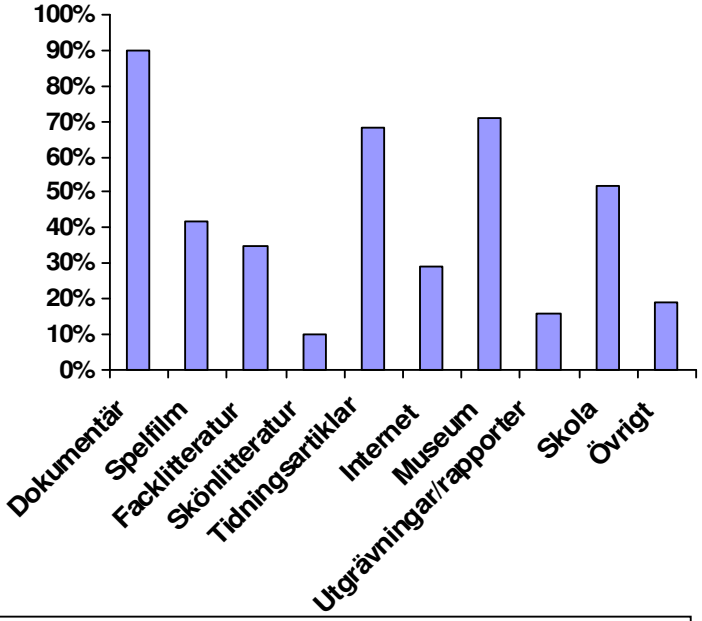

Diagram 7 Var har de intresserade kvinnorna fått sin kunskap ifrån

de ointresserade, utan vinnaren med 90 % av rösterna gick till skolundervisningen. Denna kategori brädade både dokumentärfilmen och tidningsartiklarna som båda lyckats skrapa samman 62 %, och därmed delat tredjeplatsen. De blev nämligen även undanträngda av museibesökandet, som fått 67 %. Detta lämnade spelfilmen på en ensam fjärde plats med 48 %, alltså nästan hälften av deltagarna, men fortfarande bara nästan.

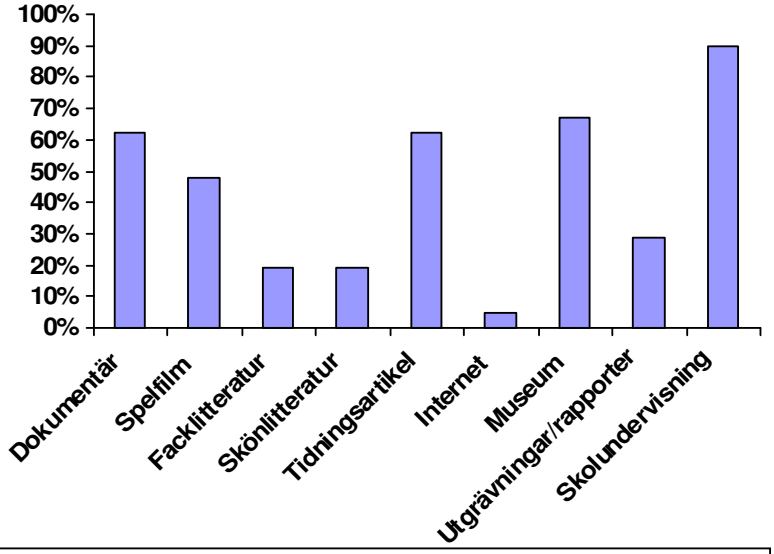

Diagram 8 Var har de ointresserade kvinnorna fått sin kunskap ifrån

Jag skulle vilja påstå att undersökningen visat på att allmänheten är källkritisk när det kommer till att värdera sin kunskap. Därför har dokumentärfilmen ett så stort övertag inom många av grupperna, tätt följda av museet, tidningen och skolan. Detta är erkända faktagrupper till skillnad ifrån film och skönlitteratur, som fick dåligt med röster. Något som däremot förvånade mig i den här tidsåldern var den stora skeptiska inställningen till internet. Den kom väldigt långt ner på procentskalan i alla grupperna. Högst var den bland de intresserade kvinnorna där den låg på 29 %. En annan sak som jag också fann personligt förvånande var det höga procentantalet i alla grupperna när det kom till att besöka museum. Detta är ett medvetet handlande för att få till sig kunskap som är mycket mer ansträngande än att gå in på internet. Det kan vara så förstås att man minns ett museibesök som man gjort för länge sedan, eller åtminstone mins att man gått på ett museum en gång och tycker att man borde ha lärt sig något utav det. Däremot kan jag mycket väl förstå dokumentärfilmens makt, eftersom man liksom med spelfilm, inte behöver anstränga sig mer än att sätta på tv: n. En sista intressant tendens, som jag upptäckte var att de ointresserade människorna valde skolundervisning i högre utsträckning än de intresserade. Detta trots att alla förmodligen har fått en liknande utbildning i grundskola och gymnasium. Kan det vara så att man som ointresserad väljer skolundervisningen i listan eftersom att man upplevt det som ett plågsamt tvång? Är det också därför man tycks, med visa undantag, acceptera film som kunskapskälla enklare som ointresserad än som någon som aktivt vill söka efter den sanna kunskapen?

Vi avslutar den allmänna enkäten med att se vad för filmer som har intresserat dem om det arkeologiska yrket. Jag märkte att även om jag fick in en hel del svar fanns det många som lämnade fältet tomt med en ursäkt om dåligt minne. Kanske borde filmindustrin se över sina titlar, så att de naglar sig fast i minnet bättre. Åldern på deltagaren har förstås också spelat in, precis som att man inte lägger en actionfilm, som man har sett, på minnet om man inte tyckte att den var bra. I appendixet längst bak finns tabeller över deltagarnas svar.

Vi börjar återigen med de intresserade männen. Det skulle förmodligen inte komma som en chock att resultatet hyllade ”Indiana Jones” framför allt. Det är helt enkelt så att Indiana Jones är den film med en arkeolog som fått störst genombrott hos medborgarna. Det är förmodligen enkelt att komma ihåg honom också, eftersom han är huvudrollen i trilogin och att hans namn finns med i alla titlarna. Tvåa på listan blev ”Jurassic Park”, men den var inte alls lika stark i antalet, som de som skrivit in Indiana Jones i sina enkäter. Jurassic Park, med sina imponerande dinosaurier, som fick en att drömma mardrömmar om raptorer som liten, kommer tyvärr aldrig bli en film som hör hemma på den här listan. Det är säkert enkelt att tänka sig att den arkeologiska verksamheten består av alla möjliga grenar. Detta är helt korrekt till en viss del. Många arkeologer är specialinriktade på olika områden, som till exempel någon del av förhistorien, medeltiden eller marinarkeologi. Däremot tillhör inte paleontologin någon gren under arkeologin. Denna vetenskap behandlar saker som är mycket äldre än vad arkeologerna berör och ska därför ses som en helt egen disciplin, som möjligen kan samarbetas med rent tvärvetenskapligt. Den enda film som fick någorlunda med röster bland de ointresserade männen var också Indiana Jones. Den fick 54 % av rösterna, medan resten spreds ut på filmer som bara hade setts av enstaka personer, såsom ”National Treasure”, ”The Body”, ”Bones”, ”Stargate”, ”Time team”, ”Sahara”, ”Dinotopia”, ”Exorcisten”, ”Omen 2”, m.fl.

Figur 5 Indiana Jones iförd sin hatt

Indiana Jones gick också segrade ut ur de intresserade kvinnornas enkätundersökning. Kanske detta beror på den store, starke, tyste typen, som alla kvinnor sägs falla för, eller så är det samma lockelse som för männen. En massa dramatiska händelser kryddat med en övernaturlig toning och serverad med en ryckande het pistol. Fast fortfarande är såklart den stilige hjälten inte helt fel. Tyvärr

Figur 4 Alan Grant iförd sin hatt

föll nästan en tredjedel av de intresserade kvinnliga enkätdeltagarna rakt ner i Jurassic Park-träsket, vilket därmed upphöjde filmen till andra plats även här. Man kan fråga sig om det är cowboyhatten på dr. Grants huvud i Jurassic Park som får oss att tänka på en äldre dr. Jones? Något är det i alla fall som har naglat sig in med ett fast grepp i hela populationen, och det tycks finnas en särskild besatthet av solskyddet på fältarkeologers huvuden. Bland de ointresserade kvinnorna föll Indiana Jones ner ifrån första platsen för att istället dela andra plats tillsammans med ”Mumien”. I mumien förekommer, precis som i många andra filmer, inte särskilt mycket arkeologi i bild. Men där finns en arkeolog vid namn Jonathan Carnahan, som nämner en utgrävning han varit närvarande på innan tidpunkten då filmen startar. Överst på listan kom Jurassic Park tillbaka, men bara med 24 % av svaren. Många av de ointresserade kvinnorna lämnade nämligen frågan tom, eftersom de inte kom på något bra svar att presentera. Detta fenomen har inträffat förr, och det är mycket möjligt att de skulle ha lämnat in mer utförliga svar om de verkligen hade fått tänka till, eller om det hade varit en muntlig fråga istället för en pressande enkät.

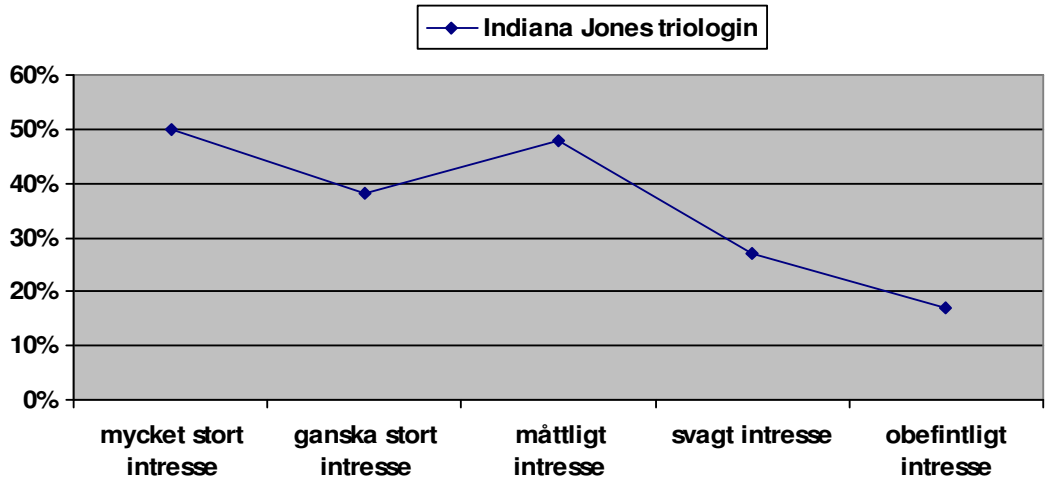

Diagram 9 Hur stort intresset för arkeologi fanns hos dem som sett Indiana Jones?

3.6 Internetundersökning – What’s so special with Indiana Jones?

Internetundersökningen tog plats inne på en hemsida med ett forum för Indiana Jones intresserade. Länken till huvudsidan heter: http://raven.theraider.net/. På detta sätt ville jag besvara den spännande frågan om vad det är för något som lockade tittarna att se dessa arkeologinriktade äventyrsfilmerna. Det var tolv människor som svarade med ett inlägg i

forumet. Alla bidragen skrevs på engelska, och därför blev deras svar fritt översatta av mig. En bilaga över den kompletta forumstråden finns i appendixet.

Vi börjar med mannen bakom namnet: Indiana Jones. Dr. Jones anses vara en realistisk hjälte. Med detta avses faktumet att han ramlar och stapplar sig fram genom berättelsen. Det finns en humor runt honom och filmen som är oundviklig att ryckas med av. Han är inte perfekt utan gör misstag, som han förvisso ofta lyckas vända på till sin fördel, men som ger honom ett mänskligt intryck. Detta är något som tittarna tycker om. De såg att han inte var den typiska filmhjälten utan en form av kämpe som man inte hade sett förut. Han gör alltid det som anses moraliskt rätt och tvekar inte att riskera sitt liv för det han tror på. Hans uppdrag slutar ofta med att han måste rädda världen ifrån ondskan men Indiana Jones är tuff, smart, våghalsig, hård och ”ser häftig ut”, vilket ger honom förtroendet att han kan klara av alla utmaningar som han någonsin ställs inför. Dessutom är han nästan oövervinnerligt envis och vinner våra hjärtan med sin charm och med det sätt han bryr sig om och beskyddar sina medkaraktärer. Däremot är vår hjälte långt ifrån ett litet helgon. Snarare är det så att han är en typ av knöl, som man märkligt nog inte kan undgå att finna svaghet för. Det finns något hos honom som tittarna anser de kan känna igen sig själva genom, vilket betyder att han inte är ouppnåelig eller verklighetsfrämmande för oss. Snarare kan han uppfattas som en helt vanlig människa i grunden. Faktum är att många av Indianas fans verkar antingen vilja vara som honom eller önska att de åtminstone hade kunnat få umgås med honom. Detta trots att han inte existerar i den verkliga världen. Under sin barndom var det en vanlig företeelse att de, som tittat på filmerna, drog på sig en läderjacka och en cowboyliknande hatt för att återuppleva Indianas äventyr i sina trädgårdar. Dr. Jones är en akademiker och en äventyrare som söker genom det okända efter mysterier på ett sätt som även vuxna tycks uppskatta. Några ansåg att de kom i kontakt med sitt egna inre barn när de såg hans filmer, och började önska att de själva kunde springa ut i trädgården och leka. Samtidigt är det säkert så att Indiana Jones påverkar folk på olika sätt. Samtidigt som visa blir intresserade av världshistoria och vill studera det på universitetet när de når åldern, fascineras andra av de stunttrick som förekommer genom alla tre filmerna. En av deltagarna i undersökningen hävdade sig vara ett så stort Indiana Jones-fan att föräldrarna trott att det skulle ha blivit en arkeolog av honom, men det var snarare skådespelaryrket som lockade. Det fanns en insikt hos honom att det inte var verklig arkeologi som spelades upp på filmduken utan att det var människor som berättade en saga. Ändå lekte han med tanken på hur det kunde ha varit idag om han valt att försöka sig på en karriär inom det arkeologiska yrket.

När det kommer till Indian Jones högt skattade utrustning i form av en revolver och en läderpiska, får de inte så stor uppmärksamhet i undersökningen. De båda attributen observeras, trots det, som en stor del av hans karaktärs sinnelag. Piskan är framför allt det mest anmärkta redskapet. Denna skulle kunna uppfattas som ett ovanligt val som vapen, men som mycket väl kommer till användning under Indiana Jones många äventyr. Han är mycket skicklig med den och somliga kan tycka att den mer är en förlängning av hans hand än en del av hans utstyrsel. Pistolen används också flitigt genom filmerna men är inte alls det som man förknippar med dr. Jones. Hans hatt däremot, som även som en skuggsiluett omedelbart identifierar honom, har kommit likt piskan att bli en del av honom. Man vet också att när hatten åker på försvinner den akademiska läraren och äventyraren stiger fram. Då är det nästan som att en helt ny människa kliver in i rollen. Ordet ”cool” yttrades ett flertal gånger genom enkätsvaren när det kom till att beskriva Indiana Jones personlighet och utseende. Allting på honom signalerar ett budskap för att han ska uppfattas som så. Han är en smutsigare typ av hjälpte med en inburen hatt och sliten läderjacka. Man skulle kunna beskriva honom som en grov, orakad och praktiskt lagd man som har en utstrålning som får oss att acceptera de mest heroiska strapatserna helt och hållet.

Kanske den viktigaste ingrediensen för att hålla tittarnas intresse ändå är äventyret som ska berättas. Filmerna uppfattas, av enkätdeltagarna, som en utmärkt distraktion ifrån vardagen, och Indiana Jones som höjden av äventyrare. Karaktärernas egna personligheter och uppträdanden gentemot varandra, stunttricken och de utmanande uppdragen gör så att filmerna stannar kvar hos tittaren. Det som gör dem så lockande och uppskattade är att sagan har en känsla av tidlöshet. Detta eftersom sökandet rör historiska fynd, som inte har någon position i dagens samhällsmönster. Han kan söka efter den heliga kalken, Förbundsarken eller vad som helst och det skulle ändå kännas troligt och, märkligt nog, även unikt. Att artefakterna ofta har en farlig övernaturlig kraft finner många “coolt” och det ger dem en tankeställare av möjligheterna för det omöjliga i världen runt omkring dem. Arkeologin är såklart en mycket viktig del i sagan och är även den ingrediensen som ger Dr. Jones någonting att kämpa för. Hans kända replik "It belongs in a museum", är ett påtagligt bevis för detta. Såklart finns även spår av den sorts humor vi alla finner underhållande, nämligen skadeglädjen. Folk slår sig till höger och vänster på grund av misstag eller andra klumpigheter, och vi skrattar varje gång. Komedi blandat med action blir alltid till en bra film, och Indiana Jones har båda dessa grundpelare. Framförallt har actionmomenten en framträdande plats och det är ofta stunttricken som kommer tillbaka i motiveringarna om varför Indiana Jones är så omtyckt. Tittarna upplever en bergochdalbana full av action i form

av häftigt koreograferade strider. De upplever en spänning när de ser Indiana släppas bakom en stridsvagn, hoppa mellan lastbilar eller slåss invid brummande flygplanspropellrar. Alla vet vi att han kommer att klara sig, men trots det sitter vi som på nålar var gång det ser ut att sluta illa. De elaka skurkarna har också blivit uppmärksammade som en viktig och positiv del av äventyret. Det skulle såklart inte bli något liknande dramatiskt händelseförlopp, om vår hjälte inte slogs emot något förutom den knappa tiden innan utgrävningsrapporten ska lämnas in. Indiana Jones följs också av vackra kvinnor som han, likt sin inspirationskälla Mr James Bond, tycker om men aldrig behåller mer än en film. Deras jobb är att ge en romantisk känsla till filmerna, och inte är det någon som klagar över faktumet att vår hjälte är en ständig singel. En mycket viktig del i bemötandet av filmen ligger i känslan man får när man bjuds in. Man behöver få kunna känna sig bekväm med hjälten, om så bara för den korta tid, när man följer honom in på sitt äventyr fyllt av intriger och romantik.

Harrison Ford har fått många positiva kommentarer av deltagarna. De finner honom som en utmärkt häftig gestaltning av Indiana Jones och detsamma tycker de om de övriga skådespelarna. Det är till och med dem som vågar sig på att säga att rollsättningen var perfekt. Även folket bakom kamerorna hyllas. Både regissören Steven Spielberg och skaparen George Lucas, anses ha givit filmen den vinnande kombinationen. De har lyckats med en genre som fungerar likt en dröm. Scenografin och rekvisitan har gett scenrummet en trovärdighet när det gäller den tidsperiod som visas upp. Världen, som Indiana Jones och hans resesällskap tar sig fram i, känns äkta och genuin. Manuset i filmerna har med hjälp av humor och charm fört fram en fantastisk saga, men som så många vet är det musiken som ibland avgör scenernas kvalité. Man accepterar, som tittare, en halvtaskig bild på skärmen, men absolut inte ett dåligt ljud. Är ljudupptagningen knagglig vänder vi bort vår uppmärksamhet och filmen går förlorad, oberoende av hur skarp och fin bilden är. Som tur är har inte detta öde drabbat Indiana Jones. Tvärtom har musiken beskrivits som fantastisk, genom alla tre filmerna, av deltagarna i undersökningen. John Williams, har givit liv till omgivningarna med sina toner och signaturmelodin ringer lyckligt i ens öron långt efter att filmen är över, och tillbakastoppad på hyllan. Den bygger en spänning och har nästan personifierat äventyrsbegreppet. De flesta förstår vad man menar om man skulle börja nyna på introduktionsmelodin vid ett stramt tillfälle.

Slutligen vill jag avsluta den här enkäten med ett citat ifrån ”Fixer79” ifrån Belgien, som deltog i min undersökning:

To me, the Indiana Jones trilogy is one of those rare moments in movie history where all aspects of filmmaking are just perfect and work beautifully together.
Everything is just right, not a flaw... A very rare thing. (2007-06-10 12:29PM)

4. Diskussion

4.1 Den exploaterade arkeologen

Hur mycket påverkar film oss alltså i vår vardag? Har det någon inverkan på oss överhuvudtaget eller är vi redan de människor som vi tror att vi är? Somliga har kanske fallenhet för att önska andra människor välbefinnande, och utbildar sig helt enkelt därför till psykologer och inte för att de sett någon föreställa yrket i en film. Anledningarna varierar förmodligen stort från person till person. Jag vet inte hur många det var som sökte till arkeologiutbildningarna under 80-talet när Indiana Jones kom ut på bio, men det finns en tendens bland människor att de gör livsviktiga beslut utifrån att bevara den dåvarande aktuella trenden (Alsford 2006: 7). Det kan vara så att människan är rädda för ett utanförskap och letar efter en godkänd auktoritär att guida henne genom livet. Det finns inget lika kraftfullt media som det Hollywood har lyckats åstadkomma (Solomon 1998: 92). Om det är något som kan anses som en förmedlande auktoritet är det dem, och de är dessutom specialinriktade på den stora massan. Av Hollywood har arkeologerna fått de berättelser och stereotyper som har format synen på dem i allmänhetens ögon. Tack vare dem möts varje arkeolog med intresse och respekt då yrket kommer på tal, tillexempel vid en festlig tillställning. Ofta möts man av orden: ”Så spännande, det ville jag alltid bli när jag var liten.” Kanske man då kan hålla med Solomon när han hävdar att arkeologer är skyldiga Hollywood en viss tacksamhet för deras porträtteringar (Solomon 1998: 93). Detta beror förstås på om det är en stereotyp som legat till grunden för intresset eller inte. Kanske vi snarare ska tacka dokumentärfilmarna som fått så kraftigt tittarsiffror bland deltagarna.

Så, är det då Hollywood eller Discovery som vi vinner på? Vilken är filmens makt? I min undersökning, som har presenterats ovan, vill jag påstå att spelfilm inte tycks ha bidragit med särskilt mycket kunskap i vad en arkeolog gör. På film visas inte så mycket av det verkliga arbetet förutom, i bästa fall, själva utgrävningen. De studerande arkeologerna ansåg inte själva heller att de blivit styrda in på utbildningen av film. Weingart, menar att även om film och television är mäktiga media, verkar inte influensen på publiken särskilt stor (Weingart 2003: 280). Han menar också att vetenskap handlar om sanning medan film enbart är en illusion, i alla fall för det mesta (Weingart 2003: 279). Samma ord har flera av mina

enkätdeltagare ifrån studiegrupperna yttrat. De vet att det de ser på film inte är äkta, precis som allmänheten vet att det de ser en arkeolog göra i fält skiljer sig ifrån filmens värld. Jag tror att det skulle vara oerhört spännande att framställa en enkätundersökning i ämnet om hur arkeologer ser på allmänheten. Jag tror nämligen att det kan ligga väldigt många förutfattade meningar från den sidan av det hela också. Det är kanske vi som måste börja ge allmänheten mer erkännande för sin kunskap istället för att ta förgivet att vi är de enda som ser misstagen. Mina omvårdnadsstudenter angav att de själva inte såg felen i filmframställningen förrän de läst på inom ämnet, men samtidigt tror jag att man har ett visst stunt förnuft när det kommer till otroliga sanningar. Tillexempel vet vi att Stålmannen kan flyga på filmduken, men inte i verkligheten där han inte existerar. Vi, som allmänhet, accepterar det oacceptabla för att det har gjorts en överenskommelse mellan oss och filmmakaren i början av filmen. Därför kan vi se yrken utföra de mest komplicerade eller overkliga bravader utan att ta det till oss vare sig som fakta eller fiktion. Vi skulle bli oerhört förbannade om Jack i slutet av filmen; Titanic, hade flugit iväg ifrån den sjunkande båten eftersom vi då skulle ha känt oss lurade. Allting handlar om en överenskommelse som enbart varar så länge filmen spelar. Efteråt är vi samma logiska människor som vi var innan vi följde med ut på det dramatiska filmäventyret.

Filmmakarna verkar inte ha så stort samvetskval över att de inte följer någon exakt korrekt väg genom skapandet. De anser mer att så länge de är trogna den sanna andan i historien så behöver inte all fakta stämma (Carnes 1995: 16). I filmens värld förenklas det komplicerade arkeologiska yrket en hel del. Från att vara ett laborerande ämne blir det förvandlat till något klichéartat äventyr. Det skulle förmodligen inte vara lönsamt att visa upp verklig arkeologi på film, men däremot är det givande att använda dem som ett medel för att skapa filmerna. Förmodligen för att de är så enkla att kombinera. Både arkeologi och spelfilmen erbjuder möjligheten att träda in i det förflutna (Zorpidu 2003: 260). Sen vad som är sant eller inte anses inte som så viktigt. Då är det snarare mer angeläget för filmskaparna att konstruera en berättelse som folk kan anta är sanningsenlig, än att den verkligen är det (Carnes 1995: 17). Återigen handlar det om en överenskommelse. Att eleverna i min undersökning sa sig inte finna felen i filmvärlden störande förrän de blev medvetna om dem tycks ganska självklart. Det är förmodligen även så för allmänheten att de inte stör sig på att en skådespelerska under en scen vaknar upp en morgon med en fantastik makeup redan applicerad, förrän någon pekat ut det för dem. Weingart säger att vetenskapsmän över lag tycks vara missnöjda med hur de representeras inom filmindustrin (Weingart 2003: 279), och till viss del är mina undersökningsdeltagare beredda att hålla med. De tyckte mycket riktigt att

porträttet var missgivande, men sagan var välkommen. Kanske kan allmänheten se film med en liknade inställning.

Mats G Larsson berättade på en konferens i Lund med temat ”Arkeologi som äventyr” att det inte behöver vara så att själva upplevelsen av ett äventyr ska leda till något. Det förtar inte den aktuella känslan just i det ögonblicket (Muntlig källa: Mats G Larsson 2007-10-04). Filmen ger oss möjligheten att stimuleras eller eggas av viljan att få veta mer. I det här fallet har arkeologin kommit att stå för en eftertraktad utmaning. Den innehåller ofta en resa till en exotisk miljö med en enkel levnadsstandard såväl på boendet som ute på utgrävningsområdet. Ofta ska man ställas inför prövningar och faror innan man gör sin sensationella upptäckt och återvänder hem som en hjälte (Holtorf 2007a). Med andra ord är synen på arkeologen aningen romantiserad och man kan fråga sig om den skulle ha varit lika eftertraktad om själva äventyrskänslan försvann. Frågan är kanske snarare om den går att avlägsna. Äventyret blir en förverkligad dröm. Man lockas av det spännande och farliga som väntar en, och även om det bara är en illusion blir man för en stund förflyttad bakåt i tiden, kanske till en stilla stenåldersby eller en rituell tillställning under bronsåldern. Äventyret blir att leva sig in i en annan persons sätt att tänka och värdera sin tillvaro (Petersson 2003: 278f). Förmodligen är det mycket av det här som gjort Indiana Jones så populär bland människor världen över, då han är en actionhjälte som är enkel att leva sig in i. Men en intressant företeelse som jag upptäckte i den allmänna undersökningen var att intresset för Indiana Jones-filmerna minskade ju svagare intresset var för arkeologi, så kanske det inte är enbart äventyret som lockar trots allt.

Under samma konferens, som Mats G Larsson höll sitt föredrag, deltog även Cornelius Holtorf med flera tänkvärda synpunkter. I dagens samhälle är upplevelser och äventyr viktiga för individen, eftersom det hjälper oss att identifiera oss själva. Vi är det vi har upplevt och kan berätta för andra (Muntlig källa: Cornelius Holtorf 2007-10-05). Vi kan ju tycka att det inte är så stor mening med en upplevelse om ingen får höra om det. Att vara hemlig agent är säkerligen ett av de mest otacksamma jobb man kan tänka sig. Vi vill synas och höras, och gärna då genom att ha en bra historia att berätta. Hur kan då arkeologen utnyttja detta? Om vi funderar på det, hur många äventyrskriterier uppfyller arkeologen egentligen? I filmen är utgrävningsplatserna belagda på exotiska platser, så som djungel, gamla tempel eller i Egypten (Day 1997: 43 Hänvisat till av Sandberg 2006: 24). En verklig arkeolog reser också, kanske inte till de mest exotiska platserna förstås. Men arbetar vi under tuffa förhållanden? Vi har ju alltid förödande ösregn och streckande sol som lämnar hemskt smärtsam solbränna, men inte blir vi beskjutna eller jagade av mumier. Däremot återupptäcker och räddar vi

förlorad information, vilket även filmens hjältar oftast gör (Muntlig källa: Cornelius Holtorf 2007-10-05). Då skulle man kunna säga att vi alla upplever ett mindre äventyr trotsallt. Vårt uppdrag blir bara att förstärka det en aning. Allmänheten intresserar sig för oss om de på något plan tror att vi verkligen är lite som Indiana eller Lara. Vi trollbinder dem när vi lyfter upp ett litet avslag och utifrån den målar upp en förfluten värld. Vi blir till en förmedling, som inbjuder dem till en resa bakåt i tiden. Det är bara naturligt att vi blir använda som ett verktyg för att lägga fram en bra handling. Egentligen är det en mycket fördelaktig sits vi, som arkeologer, sitter i om vi vill påverka synsättet (Muntlig källa: Cornelius Holtorf 2007-10-05). Arkeologi är redan väl sammansmält i samhället och upphöjt till en vetenskap som är både rolig och intressant att lyssna till. Hur många andra vetenskaper har en sådan publiktilldragelse under faktainsamlandet? Fältarbetet och fyndupptäckter är kanske det som man skulle kunna kalla för kärnan i den arkeologiska disciplinen (Holtorf 2007a). Utan det skulle väldigt mycket annat inom yrket förfalla, och eftersom vi själva lägger ner så stor vikt på detta område är det kanske inte så märkligt att det är detta som förknippas med arkeologi, både i verkligheten och i filmen. Vill vi då förändra vår situation skulle ett tillvägagångssätt inom filmerna vara att fler attribut och sinnelag användes för att presentera de olika yrkena. Ju fler sinnen som används desto större är chansen att det fastnar.

När man som författare skriver handlar det om att skapa en visuell bild som ska gestalta en känsla. Om man då fokuserar för mycket vid detaljer som är felaktiga slutar det bara med att känslan förintas och filmen eller boken blir förstörd (Muntlig källa: Mats G Larsson 2007-10-04). Ska man svepas med av filmupplevelsen krävs det att man inte betraktar den ur ett vetenskapligt perspektiv. I en film är det meningen att man, som åskådare, ska se på den passivt och inte ifrågasätta rekvisitan som används genom händelseförloppen (Muntlig Källa: Sven Rosborn 2007-10-04). Man kan säga att den stämningsfulla sanningen är viktigare än att det blir historiskt korrekt, men historiska och poetiska sanningar är svåra att definiera skillnader ifrån. Exempelvis blir alla texter som på något sätt knyter till en ”verklighetsbakgrund” automatiskt behandlade som ”non-fiction” (Muntlig källa: Maja Hagerman 2007-10-04). Förväntningar på fakta och fiktion är svåra att blanda eftersom fakta är ett personligt sökande medan fiktionen snarare roar många.

I filmens värld är arkeologen inte arkeolog utan en modig man ute på äventyr i exotiska miljöer. Det är sant att vi har kvinnliga gestaltningar av denna man också, men Lara Croft är snarare en man i kvinnlig förpackning, för det enda kvinnliga hos henne är hennes kropp (Holtorf 2007a). Lara Croft är snarare ett sexobjekt och en gravplundrare än en arkeolog och precis som att Indiana Jones är en mångsidig man gillar vi inte heller allt som han gör

(Muntlig källa: Mats G Larsson 2007-10-04). Lösningen är däremot inte att tvärt ta avstånd ifrån detta utan snarare att möta perspektiven. Man måste, som tidigare nämnt, spetsa till yrket lite, och ta på sig lite av rollen som den tuffa äventyrarexperten, samtidigt som man låter det egentliga yrkesutövandet lysa igenom. I regel måste man börja med att visa upp en stereotyp, något som tittarna känner igen, för att sedan kunna förklara något annat. Genom att först visa upp en stereotyp skulle man alltså då kunna nå ut till en bredare publik för att sen bit för bit skala bort den överdådliga glamouren. Man får se det som en övergångsperiod mellan två olika synsätt, som måste smälta samman innan man återigen kan skilja dem åt, om vi nu anser det behövligt när tiden kommer. Vi vill ju för allt i världen inte verka tråkiga när den glorifierande lystern slutar glänsa och den mystiska dimman har lättat. Eftersom det akademiska ordet ofta likställs med något tråkigt i allmänhetens öron, är det en farlig balansgång om det ska genomföras. Enligt min undersökning var det inte särskilt många som tyckte att det var irriterande att deras yrke gestaltats orättvist på filmduken. Kanske är det lika bra att låta det vara en aning romantik kvar. Man måste försöka komma ifrån tanken att akademisk arkeologi är den enda riktiga arkeologin och att fiktion är totalt fel. För en filmmakare skulle det vara oerhört svårt att skapa en film, med de kriterierna, som inte blev alldeles tillplattad. Dessutom är arkeologin mycket beroende av allmänhetens intresse. Utan stödet skulle verksamheten avta, då pengarna för att finansiera disciplinen skulle försvinna.

Anledningen till att de skrivs historiska filmer tycks vara flertaliga, men de vanligaste orsakerna uppfattas vara för att det helt enkelt är bra historier, och att det är bekvämare att välja en berättelse som redan existerar än att hitta på en helt ifrån grunden. Det händer även att skådespelaren själv kan leda in filmmakarna på spåret, eftersom denne själv önskar spela en historisk rollfigur (Cranes 1995: 11). Återigen kan man se någon form av cirkelrotation. Allmänheten förväntar sig att bilden av en historia ser ut på ett visst sätt, därför gör filmmakarna så att historien tillmötesgår allmänhetens uppfattning, vilket ger allmänheten samma föreställningsbild som tidigare, och så håller det på, så att till och med skådespelarna vill gestalta, vad de anser som, heroiska röster ifrån det förflutna. Sen finns det ju alltid den bekväma inställningen att det inte finns något rätt eller fel i arkeologin i samma utsträckning som vid tillexempel en mordutredning, som måste sluta med att mördaren åker fast. De arkeologiska slutsatserna kan alltid ifrågasättas och bjuda in till nya tankar, något som säkert kan vara väldigt lockande för en filmmakare.

Det är mycket som blir försummat när det arkeologiska yrket skall visas upp på film. Saker som planritningar, kameror, grävdagböcker eller fyndpärmar saknas helt. Det finns inga grävslevar och fyndpåsar verkar anses som totalt onödiga (Sandberg 2006: 26). Frågan är om

det är detta som irriterar oss mest, eller om det är hur arkeologen själv blir framställd. Ofta syns de som oerhört självständiga och i besittning av kunskap som är alldeles för avancerad i förhållande till personens ålder (Sandberg 2006: 25). I verkligheten arbetar arkeologer mycket tvärvetenskapligt och det är aldrig enbart en person som sitter inne med alla kunskap, sådana personer finns inte, och det kanske är tur eftersom det annars skulle behövas bra mycket färre arkeologer än det redan gör. Enligt min undersökning var det den romantiserade sidan av arkeologin som störde, samt att det saknades olika steg i processen, så förmodligen är det en kombinations av de båda. Intressant är i så fall att allmänheten var så pass medveten om att arkeologerna forskade då denna sida av arkeologen sällan uppmärksammas. Det är kanske tack vara de först och sista minuterna av Indiana Jones som jag fick svaret att en arkeolog även sysslar med föreläsning. Att så mycket faller bort i filmen beror antagligen på att filmmakarna vill hålla det enkelt. Det ska vara lättöverskådligt för publiken, och om saker förekommer, så som dokumentering, sökande av ekonomiska medel, skissering eller fyndbearbetning så görs det i mycket liten skala, och förmodligen sker det inte i samma film (Day 1997: vii hänvisat till av Sandberg 2006: 16). Allmänheten i sig söker efter ett äventyr och finner det när de iklär arkeologerna rollen som Indiana Jones eller Lara Croft, men de är även fullt medvetna om att detta enbart är en fantasi. De vet att vårt sätt att arbeta skiljer sig från filmhjältarnas och även bland allmänheten finns det säkert en vis fundersamhet över olika rekvisitas relevants inom forskning. Indiana Jones piska, som han tar med sig vart han än går, är ofta ifrågasatt som behövligt arkeologiskt verktyg. Men en sak som borde förbrylla mycket mer är varför karaktärerna ute i fält alltid medtar lådvis med ammunition (Sandberg 2006: 27). Man måste fråga sig vad det egentligen är de tror att de ska möta där ute. Förbannelser och övernaturliga krafter förmodligen, eftersom detta är ständigt återkommande i filmens värld. Skulle en arkeolog stöta på något liknande ute i verkligheten skulle man förmodligen falla död ner omedelbart eftersom man minsann inte har med sig en skarpt laddad revolver i innerfickan. En annan intressant föreställning av arkeologen är att de ofta privat tycks ha en mycket god ekonomi (Sandberg 2006: 24). Jag har funderat på ifall detta har att göra med de första arkeologerna, som hade ämnet mer som en hobby än som en vetenskap. Dessa grävde inte själva utan stod längs kanten och pekade ut vad de ville att de anlitade grävarna skulle plocka med sig upp. Det är förstås skrämmande att dra en sådan parallell då det skulle betydda att vi har mycket jobb framför oss om vi ska lyckas tvätta bort de stereotyper som filmen har målat upp om oss.

Någonstans vill jag nog tro att det har lagts ner för mycket negativ tankeverksamhet bakom spelfilm och dess påverkan. I viss mån måste man nog ändå acceptera att arkeologen

exploateras för allmänhetens nöje och vi bör inte rynka på näsan över att de tar våra fynd och objektiverar dem som det sensationella och viktiga. Om vi inte använder våra fynd är de ju inte till någon nytta. Kanske det helt enkelt är så att arkeologer har en skyldighet att dela med sig av både sig själva och sina upptäckter. Kanske är det den forna bristen på ordentliga förmedlingsmöjligheter som har skapat den tunna gränsen mellan fiktion och verklighet.

4.2 Resultat och slutsats:

I slutändan av ett problem ska det förhoppningsvis finnas en lösning. I början av denna uppsats presenterade jag tre frågor: I ”Indiana Jones” är arkeologen filmens actionhjälte, vad är det som lockar tittarna? Vilka fördomar har allmänheten om arkeologen, och hur mycket beror det på de filmframställningar som visast i film? Och: Finns irritationen över yrkets fördomar, även inom andra ämnen, anses det vara ett lika stort diskussionsområde som hos arkeologer? Låt oss nu se vad svaret har blivit.

Vad är det då som lockar tittarna till att bänkas framför Indiana Jones trilogin, och som troligtvis kommer att driva många människor till biosalongerna när den fjärde filmen släpps nästa år? Jo, enligt min internationella internetundersökning ansåg Indiana Jones vara en hjälte, som ingen annan. En realistisk man, som man kunde känna med och för. Någon som man ville ha som vän och någon som man skulle ha känt sig trygg hos om man varit där tillsammans med honom. Även om han blir jagad av nazister, eller rullande stenklot vet man att han klarar av det. Han är en utmärkt avkoppling ifrån vardagens bestyr och vi får inte glömma att han är rent ut sagt ”cool”. Det verkar dock inte som att det är det arkeologiska som är den största drivkraften. Bland den ointresserade allmänheten, när det kom till arkeologi, förekom hans filmer i liten skala, kanske för att de inte ser honom som arkeolog. Däremot var det runt hälften av de intresserade som sett filmerna, vilket tyder på att åtminstone de engagerade har observerat hans yrke. Trots det är Indiana Jones en äventyrare, och det har konstaterats att det är äventyret vi söker, och att arkeologin enbart är en ingång till detta. Indiana Jones skulle nog ha dragit lika stor publik om han likt sin inspirationsfigur, James Bond, och istället för nazister kämpat emot kommunister och varit ute efter information som kunde rädda världen snarare än en värdefull arkeologiskt artefakt. Förmodligen är det alltså äventyret som lockar och håller kvar tittarna. Arkeologin får helt enkelt bara åka med upp i popularitetskvoten.

Men vilka fördomar har då arkeologen lastas med av allmänheten? Det finns ett intressant kapitel om detta i Holtorfs bok (2007: kap. 4), som jag nämnt tidigare, där han tar upp olika undersökningar som gjorts angående den här frågan. Gemensamt med dem och min

undersökning är att allmänhetens vanligaste iakttagelse är att en arkeolog gräver. De gräver eller söker efter någonting som ligger dolt i jorden, som de sedan använder för att komplettera hål ur det förflutna. För att lyckas med detta dokumenterar och forskar även en arkeolog. Så långt verkar en övervägande allmänhet vara överens. Men just formuleringen att vi ”söker” efter något, som uppkom bland några enkätsvar kan vara en kvarleva av det fiktiva äventyret. Hur mycket allmänhetens fördomar beror på just film har varit svårt att avgöra. De studerande grupperna var de enda som fick svara på frågan; hur mycket film påverkat dem. Deras gemensamma övervägande åsikt, såväl arkeologstudent som studerande vid omvårdnadsprogrammet, var att de inte blivit påverkade av film utan enbart underhållna. Men jag vill fortfarande tro att somliga saker är svåra att besvara när man får dem ställda svar på vitt, och det kan vara så att man inte är medveten av vad som påverkar en undermedvetet. Allmänheten fick även frågan var ifrån deras kunskapskälla kom ifrån i ett försök för att fånga upp spelfilmen som ett alternativ. Men många har nog så pass mycket självkällkritik att de inte vill ta med saker som film, skönlitteratur och faktiskt inte ens internet. Spelfilm toppade förstås dessa tre alternativen, men landade själv enbart på tredje eller fjärde plats i det långa loppet. Mer auktoritära saker som tidningsartiklar, museum, skolundervisning och framförallt dokumentärer hade ett starkare inflytande över allmänheten. Dokumentärerna förvånar mig minst eftersom de är lika lättillgängliga som spelfilmen, men tydligen är det inte tillgängligheten som styr. Eftersom museum kom så hög på skalan medan internet kom så lågt. Vi kan förstås se detta som att den besökande allmänheten lär för livet och minns information ifrån ett museibesök under en lång tid. Kort sagt kan sägas att arkeologer fått flera fördomar ifrån filmens värld, men även ifrån flera andra håll, som möter oss alla i vardagen.

Om irritation över yrkesbundna fördomar existerar även inom andra yrken fick Omvårdnadsstudenterna från Rönnens gymnasium stå för. Visst existerade en irritation över hur yrket porträtterats, men samtidigt var det inte lika stark övertygelse bakom den som hos arkeologistudenterna. Detta har förmodligen mycket att göra med att läkarkåren inte har någon stor frontfigur som alla mäter dem efter. De har istället ensembler som jobbar i lag för att få akutmottagningarna att gå runt, och även om det händer att läkare finns med som frontfigurer i filmer har de inte fått samma gestaltande ansikte, så som Indiana givit arkeologerna ett. Jag tror att det är först när yrket blir personifierat i film som folk blir intoleranta inom yrkesutövarna. Nu går det förstås inte att fråga dem, men hemliga agenter kanske stör sig lika mycket på James Bond som vi gör på Indiana Jones. Vi har kanske lika mycket en piska i fält, som de har en varmluftballong i armbandklockan. Därför tror jag att

det visst förekommer liknande irritationsyttringar som hos arkeologer bland andra ämnen, men inte bland alla. För ögonblicket är det vårt äventyr som är det mest intressanta och därför tycks vi, av oss själva, vara ensamma. Men även vår genre kommer att gå ur tiden, och kanske kommer vi först att sakna kon när båset är tomt.

Som slutsats kan sägas att det tycks snarare vara dokumentärer från Discovery som ger allmänheten information om arkeologen än spelfilmerna. Förmodligen är det så att filmmakarna skapar sina stereotyper efter de fördomar som redan finns i samhället, vilket betyder att det snarare blir ett ständigt snurrande hjul än ett konkret påstående som någonstans tolkats fel i förmedlingen. Det är alltid enklare att beskriva någonting som alla redan känner till, och dessutom är det lättare att göra en film med alla invecklade trådar kapade. Därför tror jag att den tvärvetenskapliga biten sällan syns i film. De skapar istället en superarkeolog, som är smart nog för att ha levt fyra liv, men olika inriktade studier. Varför skulle sen denna överintelligenta människa stanna kvar i schaktet eller inne på kontoret för att skriva en rapport? Varför inte bege sig ut på spännande uppdrag värdiga hans eller hennes intellekt? Klart det blir ett äventyr av den sortens uppsättning. Det ger sig själv. Indiana Jones är och förblir en arkeologisk äventyrare, och detta är något som dagens verksamma arkeologer måste acceptera. Han kommer kanske rent utav flera år framöver ha ett finger med i hur allmänheten ser på arkeologer och kanske även hur vi ser på oss själva, vare sig om vi tar till oss eller motsätter oss illustrationen. Speciellt med tanke på den nya uppföljaren som kommer 2008. Film påverkar säkert till viss del hur man blir betraktad, i form av en ingångspunkt till ett ämne, men under ytan finns det mycket mer kunskap än vad man först tror. Personligen känner jag att det är bättre att känna sig smickrad över uppmärksamheten än trumpen, vi berikas mer själva på att hålla liv i intresset som ger oss vår vallfärdande publik ut på åkrarna. Om vi kan berätta våra historier om forntiden direkt till dem det mest berör och intresserar, blir gensvaret positivt och tacksamheten emot vår verksamhet mer kännbar. Innerst inne vet de alla att vi inte är Indiana eller Lara, de har bara låtit sina drömmar skena iväg med dem, och vem gör inte så ibland?

5. Sammanfattning

I den här uppsatsen har jag argumenterat i frågorna om film har någon påverkan på hur allmänheten betraktar ett yrke och jämfört ifall två olika yrken fann samma irritation angående det. Jag har också tagit reda på vad det är som inbitna Indiana Jones fantaster älskar med den arkeologiska hjältetrilogin. För att åstadkomma detta utförde jag fyra stycken

enkätundersökningar som har presenterats i den analytiska delen. Där jämfördes även svaren för att sedan resoneras och argumenteras kring i diskussionsavsnittet. De fyra behandlade enkätgrupperna var: Omvårdnadsstudenter vid Rönnens gymnasium, arkeologi studenter vid Lunds universitet, allmänheten och Indiana Jones- följare. Med hjälp av deras svar har jag kommit fram till att film enbart tycks ha påverkan på oss som avkopplande verklighetsflykt, och inte över vad vi tror eller inte tror att ett yrke utövar. Allmänheten är fullt kapabel till att se igenom äventyrsskenet. Jag kom också fram till att det förmodligen behövs en personifiering av ett yrke för att det skall bildas ett genensamt avståndstagande ifrån filmens värld. Detta eftersom ett opersonifierat yrke är lättare att se som en helhet än det där en karaktär satt ribban för alla andra. Vad gäller den attraktiva lockelsen till Indiana Jones filmer har jag förstått att det är snarare äventyrsgenren än arkeologin som lockar. Få verkar ens tänka tanken att han är en arkeolog, så vidare de inte blir ombedda att tänka till eller redan från början själva har ett intresse för arkeologi.

Vad bidrar då detta med till dagens verksamma och blivande arkeologer? Jag vill mena att det kanske har lagts för mycket dispyter kring ämnet och att det är dags att se att det finns så mycket mer som allmänheten hämtar sin information ifrån, så som tidningsartiklar och dokumentärer. När de likställer eller på annat sätt jämför oss med Indiana Jones eller Lara Croft, syftar de inte till den tungt ammunitionsutrustade gravplundraren utan till den häftiga äventyraren som kommer likt en hjälte för att bevara och skydda allas vår historia. Vi kan välja vad vi vill ta till oss, liksom att vi själva kan välja vad som kan förolämpa oss. Vi vill inte att allmänheten ska se på oss med fördomsfulla blickar, kanske är det första steget att vi slutar se på dem på liknande sätt.

Litteraturförteckning

Tryckt Litteratur:

Allt om DVD, 2003, Matinéidolen, nr 7, sid. 19-27, Modärn kommunikation förlag AB

Alsford, Mike, 2006, *Heroes and villains*, Page Bros, Norwich, Norfolk, London

Carnes, Mark C. 1995, *Past Imperfect: History according to the movies*, Henry Holt and company, New York

Ejlertsson, Göran, 1996, *Enkäten i praktiken: en handbok i enkätmetodik*, Studentlitteratur, Lund

Felder, Kathrin, 2003, It might not be science but it sells tickets, *Humboldt-Universität,* nr 6, Berlin

Haynes, Roslynn, 1994, *From Faust to Strangelove: Representations of the Scientist in Western Literature,* the John Hopkins University Press, London

Holtorf, Cornlius, 2007, *Archaeology is a Brand! The meaning of archaeology in contemporary popular culture,* Archaeopress, Oxford

MacClancy, Jeremy, 2005, The Literary image of anthropologist, *Journal of the Royal Anthropological Institute*, nr 11, sid. 549-575.

McClintock, Anne, 1995, *Imperial Leather, race gender and sexuality in the colonial contest,* Routledge, New York, London

Petersson, Bodil, 2003, *Föreställningar om det förflutna - arkeologi och rekonstruktion,* Nordic Academic Press, Lund

Sandberg, Catrin, 2006, Arkeologen som filmhjälte- illusion och verklighet, institutionen för arkeologi och ansiktens kultur, Göteborgs universitet, C-uppsats.

Sandberg, Catrin, 2004, Arkeologen på film*, DIK-forum* nr 13, sid. 18-19

Solomon, Jon, 1998, Decades of make believe: Hollywood Portraits of the archaeologist as vulnerable romantic or adventure hero, *Archaeology,* sid. 92-94

Trost, Jan, 2001, *Enkätboken***,** Studentlitteratur, Lund

Weingart, Peter, Muhl, Claudia och Pansegrau, Petra, 2003, *Public understanding of science* – of power maniacs and unethical geniuses: science and scientists in fiction film, nr 12, sid. 279-287

Zorpidu, Sultana. 2003, *Funde, Filme, falsche Freunde: Der Archäologiefilm im Dienst von Profit und Propaganda/* ein Symposium im Rahmen von Cinarchea 2002, Förlag Ludwig, Kiel

Internet:

Holtorf, Cornelius
2007a, The A theme: the archaeologist as Adventurer [Online]
http://traumwerk.stanford.edu:3455/PopularArchaeology/45 [2007-03-22]
2007b, Professor Indiana Jones [Online]
http://traumwerk.stanford.edu:3455/PopularArchaeology/141[2007-03-22]
2007c, essential adventure stories [Online]
http://traumwerk.stanford.edu:3455/PopularArchaeology/123 [2007-03-22]

Häggström Leif
2004, Arkeologi på film, *Moviemix* [Online]
http://www.moviemix.nu/artikel.asp?Id=62 [2007-03-18]

Tufvesson, Melina
2007, *Pricken över Livet.* [Online]

http://www.livet.se/ord/källa/Veikko_A._Koskenniemi [2007-02-09]

Muntliga källor:

Hagerman, Maja 2007-10-04, Konferens: Arkeologi som Äventyr, Om att göra forskningsfronten till en upplevelse i böcker och TV.

Holtorf, Cornelius 2007-10-05, Konferens: Arkeologi som Äventyr, Om arkeologi som äventyr

Larsson, Mats G 2007-10-04, Konferens: Arkeologi som Äventyr, Om det förflutna som populärvetenskap och äventyr

Rosborn, Sven 2007-10-04, Konferens: Arkeologi som Äventyr, om äventyret med fotevikens museum och Vikingareservatet

Bilder:

Figur 1
http://www.currentfilm.com/images6/erdvdcover.jpg [2007-10-16]

Figur 2
http://www.impawards.com/1981/posters/raiders_of_the_lost_ark_ver1.jpg [2007-10-16]

Figur 3
http://www.blurayfreak.com/images/lara_croft_bluray_hd_dvd.jpg [2007-10-16]

Figur 4
http://www.impawards.com/1999/posters/mummy_ver1.jpg [2007-10-16]

Figur 5
http://www.biocrawler.com/encyclopedia/Image:Jurassic_Park_poster.jpg [2007-10-16]

Figur 6
http://l.yimg.com/img.tv.yahoo.com/tv/us/img/site/05/45/0000000545_20060919015558.jpg [2007-10-16]

Figur 7
http://www.stories.the-ridges.net/images/alan.jpg [2007-10-16]

Figur 8
http://spidersacrossthestars.wordpress.com/ [2007-10-16]

Appendix

Bilaga 1
Filmer sedda av omvårdnadsstudenter

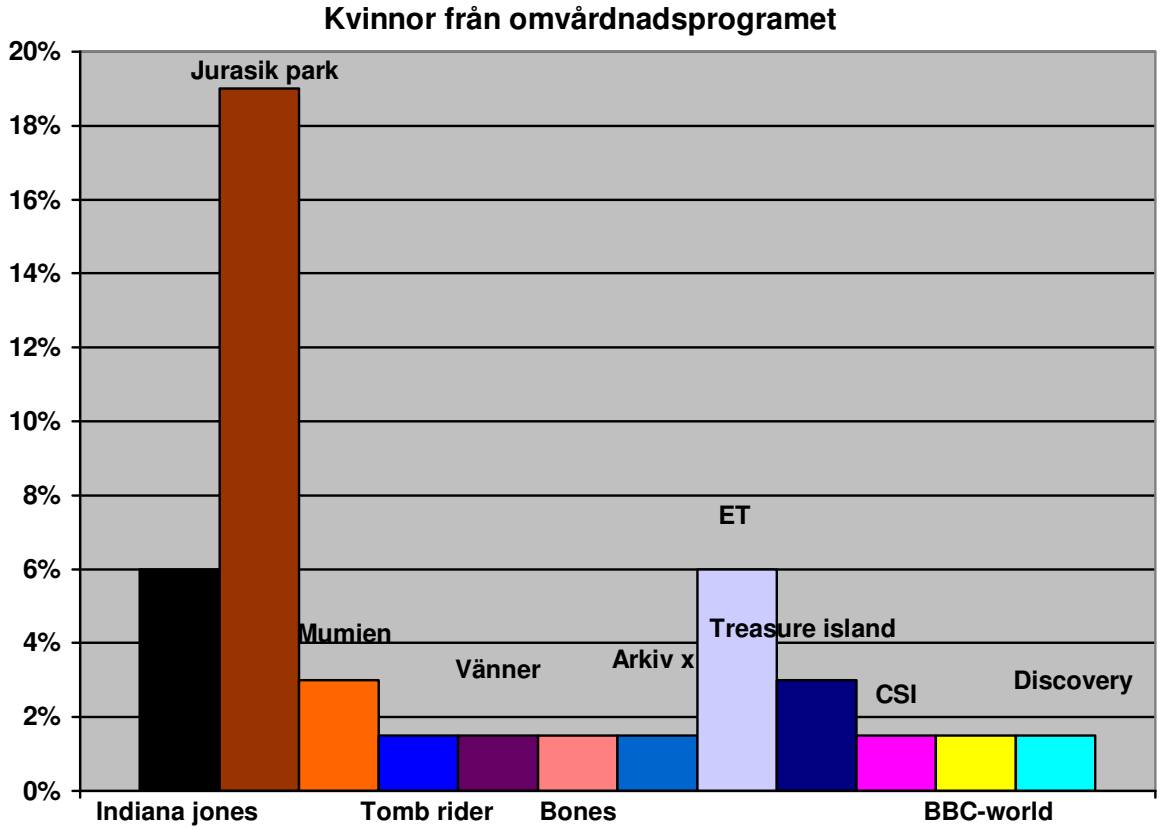

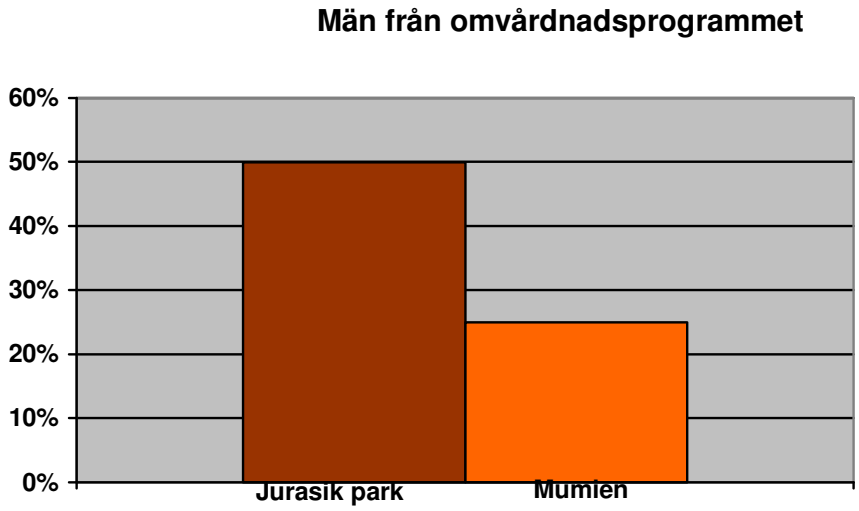

Bilaga 2
Filmer sedda av arkeologistudenter

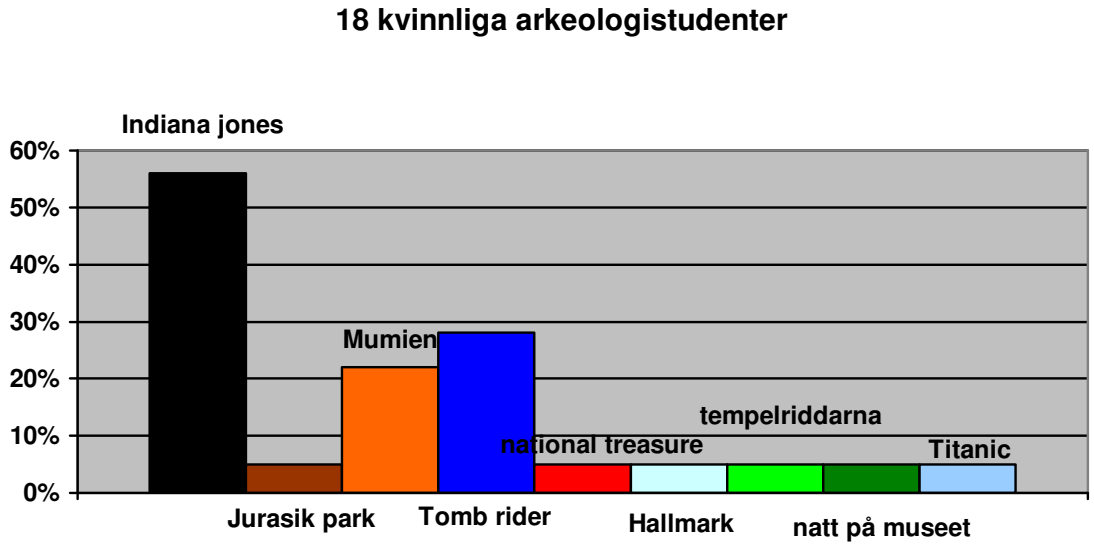

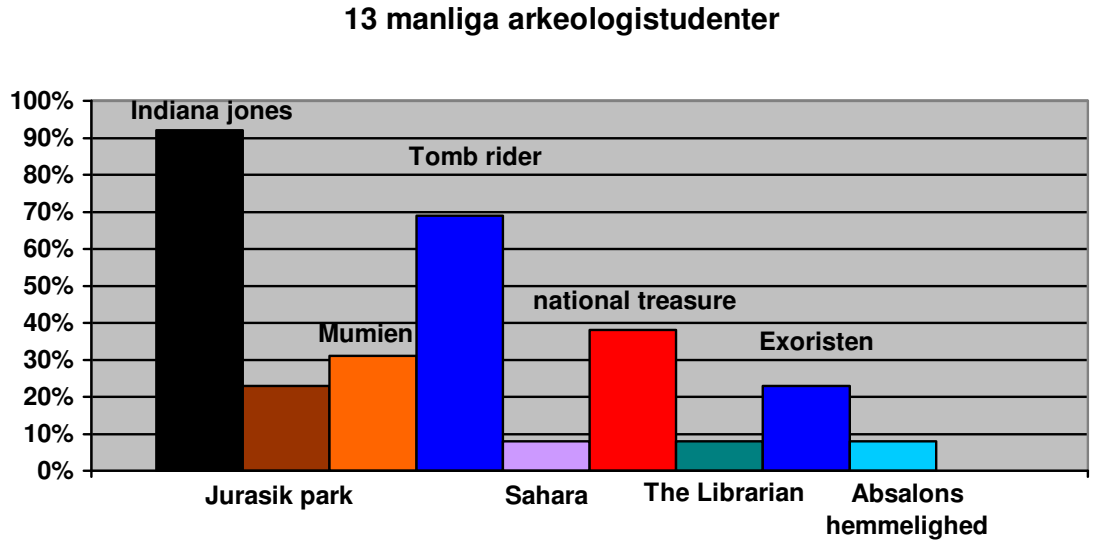

Bilaga 3

Filmer sedda av kvinnor från den allmänna undersökningen:

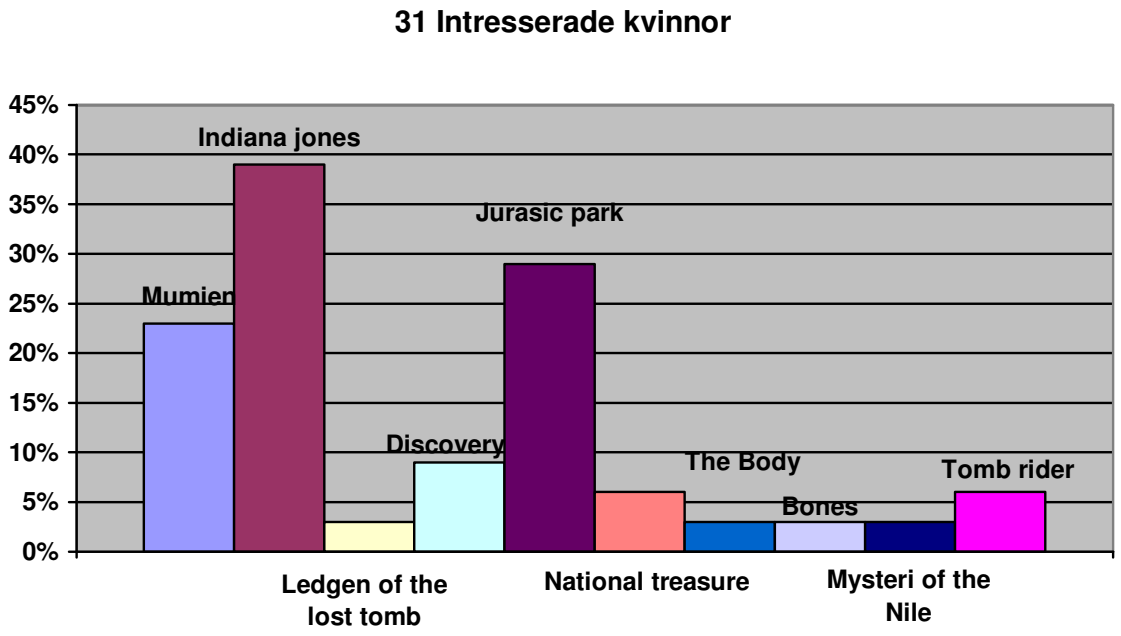

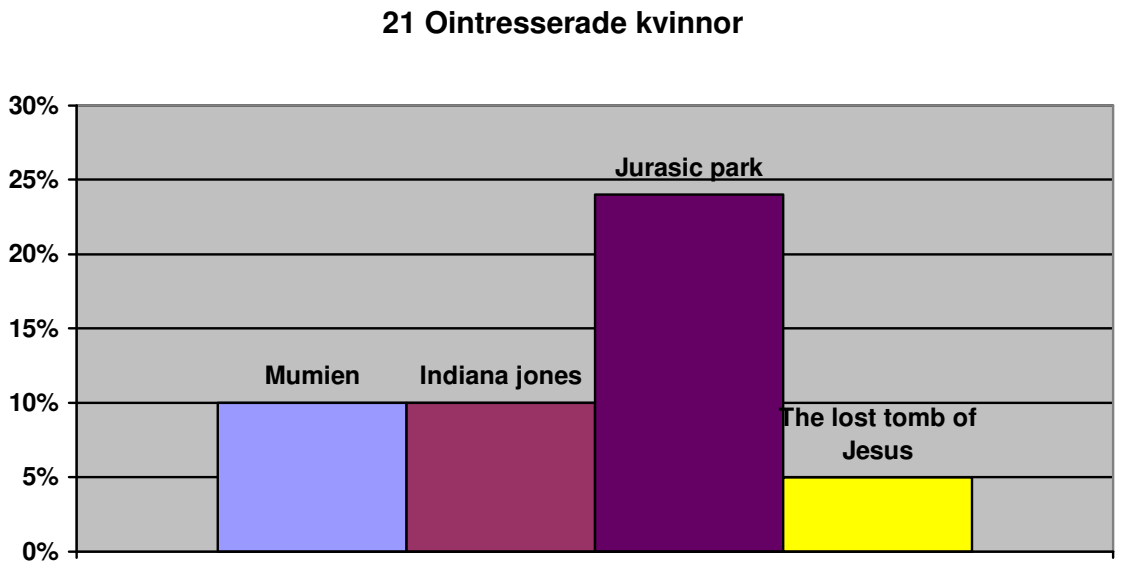

Bilaga 4
Filmer sedda av män ifrån den allmänna undersökningen:

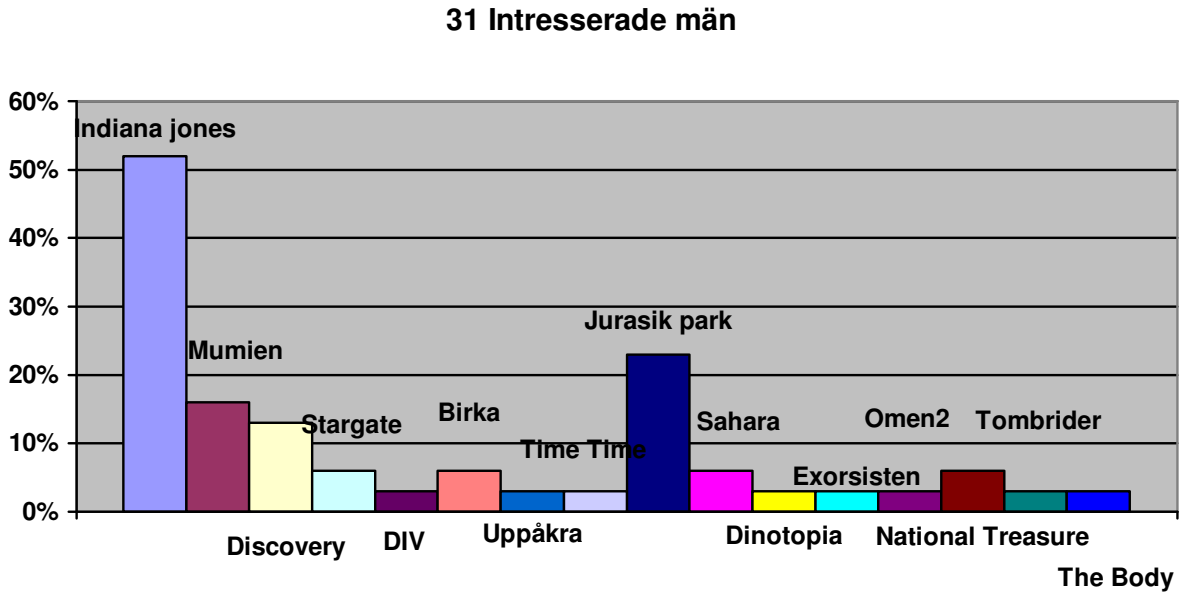

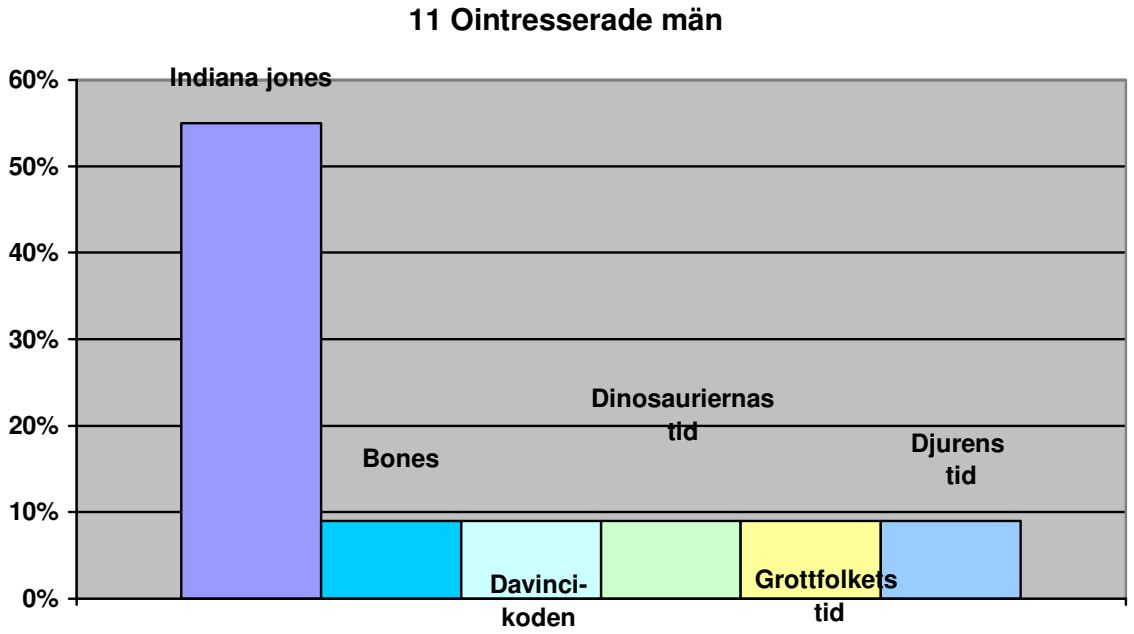

Bilaga 5
Vad gör en arkeolog? Kvinnornas svar från den allmänna enkäten:

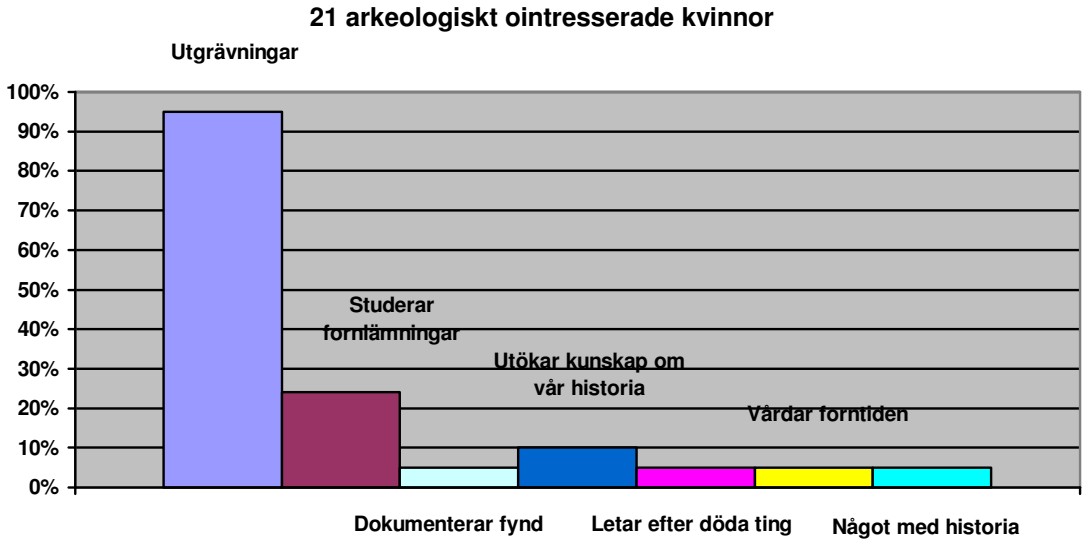

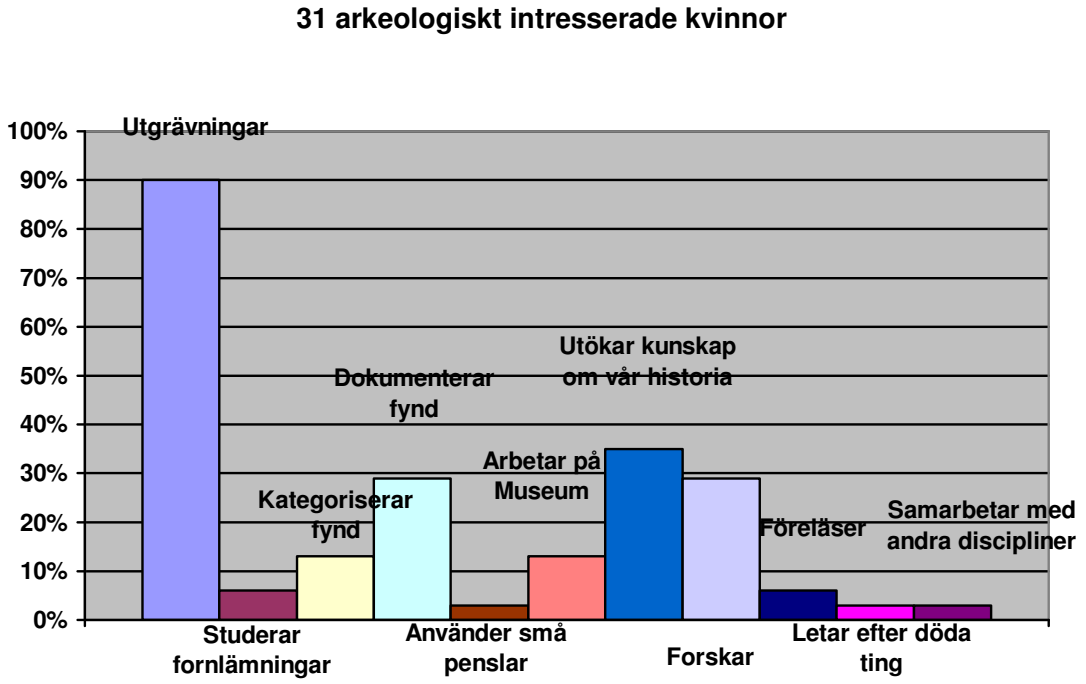

Bilaga 6
Vad gör en arkeolog? männens svar från den allmänna enkäten:

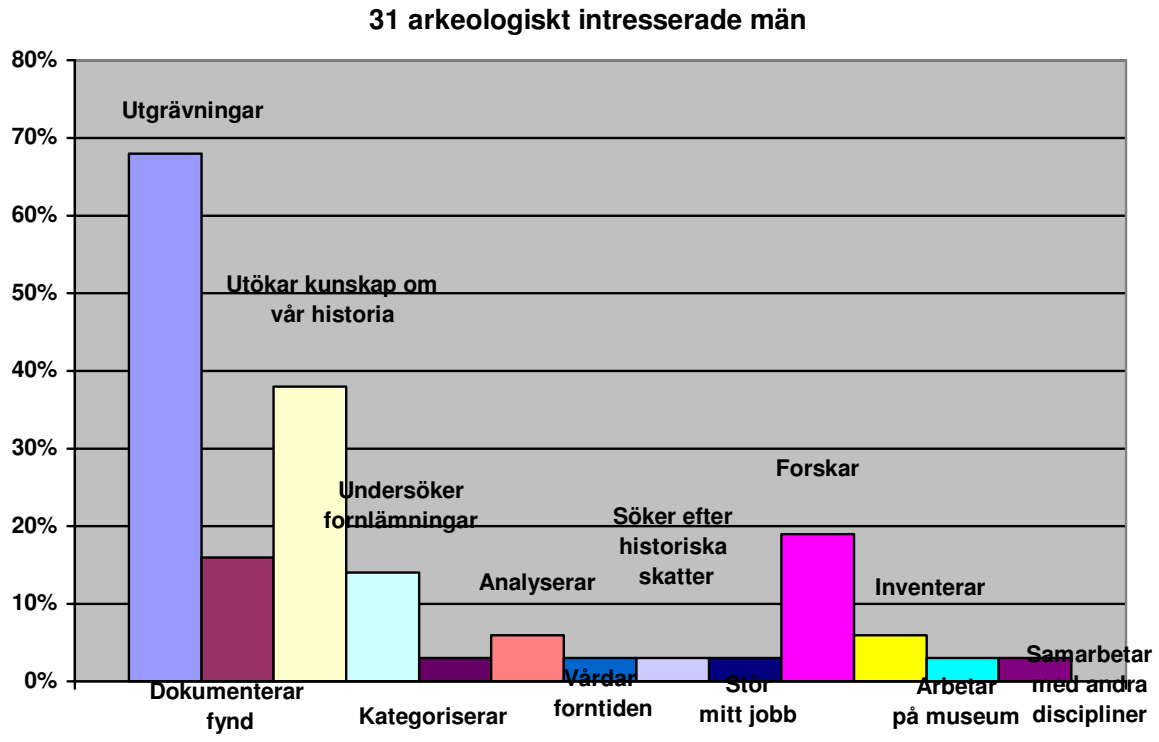

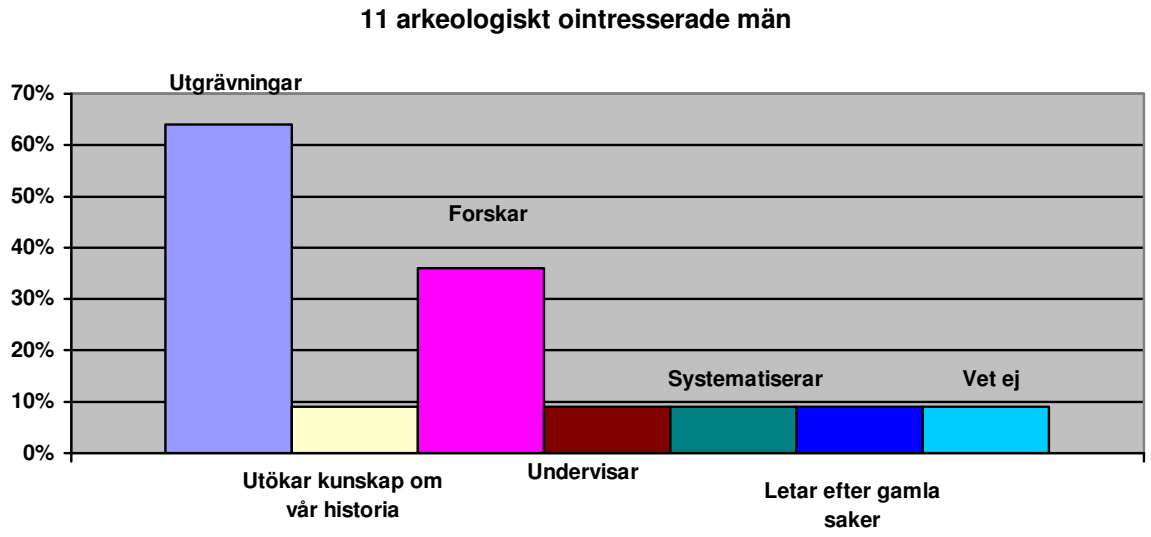

Bilaga 7
Forumtråd från internetundersökningen

THE RAVEN
INDIANA JONES MESSAGE BOARDS

06-09-2007, 11:22 AM	#1
Meli IndyFan Join Date: Jun 2007 Posts: 6	**Love Indiana Jones** **Hello everyone!** I'm a 20 years old student of archaeology, that's doing a school project about Indiana Jones, and I would like you all very much to help me by telling me about you fondness for the "Indiana Jones" movies. For example: What is it that you like the most about the movies, Is it the adventure style? Do you like archaeology? Do you like seeing other movies about archaeologists? Please tell me all about what you think is special whit Indiana Jones. It would help me so much if you took some time to give this message your response **Thank you all in advance** **Emelie**

06-09-2007, 01:43 PM	#2
arkfinder IndyFan Join Date: Jun 2007 Location: In the spirit of God Posts: 240	Where to start? Ah yes, the reason I'm a huge Indy fan is because he's the most realistic hero. Meaning he stumble's and bumble's his way. He also cares for both the people he's with and the job he is doing. Not to mention his weapons are a pistol and a whip. The whip is the best. It's alomst an extention of his right hand. The stories are timeless. I mean he could be looking for the Ark or the Holy grail or anything and it would be freash and new. I hope this helps out at least a little.

06-09-2007, 03:05 PM	#3
Meli	**Thank you**

IndyFan

Join Date: Jun 2007
Posts: 6

This is just what I need :-) thank you so much for your time.
I just hope more people will contribute with there opinions too
Thanks again

06-10-2007, 06:30 AM #4

gear guardian
IndyFan

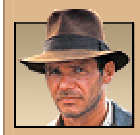

Join Date: May 2007
Location: Independence, Oregon. U.S.A.
Posts: 502

Oh man, Indiana Jones. Why do I love him? He's my hero! I first saw the Indy movies when I was about 11, mabey 12. He's a BAD ASS. I like him because:
He risks his life for things he believes in, people he cares about and of coarse, the world.
He is TOUGH.
He's smart.
He's daring.
He's gritty.
He looks cool.
And he's pretty much unstopable.
I like the movies because:
Their a roller coaster of unbelievable action.
They have awsome fight scenes.
Incredibly unique story line.
Cool stunts.
Hot chicks.
Dangerous artifacts.
Evil vilians.
And a BAMF pro tag.

What is special about Jones?:
He was a charictor no one had seen before.
Between you and me--when I was a kid I would get in my Indy costume (see, at the time I hade a Fadora-like-hat and a denem jacket which looked a lot like Indys jacket and Cackies and a fanie pack which I used as a field bag ect.) and reanact his adventures in my back yard. So you can see, Indy is special to me.

06-10-2007, 12:29 PM #5

fixer79
IndyFan

Join Date: Feb 2003
Location: Belgium
Posts: 191

Aaah, the success of Indiana Jones...
The characters are great, the casting of them is perfect, the stories work like a charm, the music is excellent, the direction hits the spot, the genres blend like a dream... And so on, and so on.

To me, the Indiana Jones trilogy is one of those rare moments in movie history where all aspects of filmmaking are just perfect and work beautifully together.
Everything is just right, not a flaw...
A very rare thing.

06-10-2007, 01:15 PM #6

arkfinder
IndyFan

He's bold to a fault. But, he cares for the people who are his friends.

Join Date: Jun 2007
Location: In the spirit of God
Posts: 240

06-11-2007, 11:38 AM #7

Meli
IndyFan

Join Date: Jun 2007
Posts: 6

Me Again

Indiana Jones has always been this cool hero in my opinion, and I think it's a fantastic story. It's wonderful that you all want to share this with me, thank you all that has already posted. And if you haven't posted jet, please do. I World love to hear your view too
Bye
// Emelie

06-14-2007, 03:08 PM #8

IndySeven
IndyFan

Join Date: May 2007
Location: Florida
Posts: 352

There are so many reasons why Indiana Jones is so cool. He's a man who's basically lived through the 20th Century. He was born in 1899 and was still living in 1993, shown in an episode on the Young Indiana Jones Chronicles. He's basically lived the 20th Century, finding ancient artifacts, and wearing a fedora, leather jacket, and carrying a bullwhip and revolver. How cool is that!

06-14-2007, 09:16 PM #9

arkfinder
IndyFan

Join Date: Jun 2007
Location: In the spirit of God
Posts: 240

The main reason I'ma HUGE Indy fan is because he isn't your typical movie hero. Nothing really stands out about him.

06-15-2007, 02:09 AM #10

Indy_Chic
IndyFan

Hello there Meli! It's nice to meet you!

I'm one of the 'younger' generations of the Indy Fans so I never got

Join Date: Mar 2007
Location: Australia
Posts: 141

to see the Indy films at the theatre. The first Indy film I watched was 'Last Crusade' and that movie just left a big impact on me. The character of Indiana Jones himself, the stunts, the quest for the grail, his relationship with his father etc. This film just stuck with me. Later I watched Raiders of the Lost Ark and Temple of Doom and loved every minute of the adventures Indiana Jones had as they were just exciting and so much fun to watch! (and well, also, Harrison Ford is just so lovable to watch)

06-29-2007, 08:10 AM #11

Meli
IndyFan

Join Date: Jun 2007
Posts: 6

Hello

Yes I agree. Harrison Ford meets the eye very well as Indiana Jones.
Are there any more opinions out there?
Feel free to replay. I'm looking forward to every single view. Don't worry if someone has already said exactly what you think. That doesn't mater. You're most welcome anyway

06-29-2007, 08:47 AM #12

Niteshade007
IndyFan

Join Date: Apr 2007
Location: Tampa, FL
Posts: 799

Indiana Jones, more than any other hero of fiction, is the epitome of the word "adventure." He is not only a hero that people can relate to, but he is also a hero that people want to emulate or be like. His films are the finest example of escapism. We can go to a whole other world filled with romance, intrigue, and action for a short time, and with someone who we feel comfortable with.

07-01-2007, 12:13 AM #13

Ray Delark
IndyFan

Join Date: Jul 2005
Location: The Kingdom of Skulls
Posts: 222

Quote:

> Originally Posted by **Niteshade007**
> *Indiana Jones, more than any other hero of fiction, is the epitome of the word "adventure." He is not only a hero that people can relate to, but he is also a hero that people want to emulate or be like. His films are the finest example of escapism. We can go to a whole other world filled with romance, intrigue, and action for a short time, and with someone who we feel comfortable with.*

Well said. Indiana Jones is a great adventurer, edge of your seat for sure, takes his gun and whip on dangerous trips, sauve and debonaire - devil may care. The high quality of Indiana Jones films inspire people in different ways. I think fans incorporate different aspects. "Indy" gets some folks very excited about world history, for example, while it motivates others to become performers, such as stuntmen. I have personally taken up several hobbies, such as the art of the bullwhip and song writing, hiking - all with Indy in mind. Since 1981, I've become an example of a hard-core Indy fan who still would like a job/career related to a Lucas Indy

project. As much as I wish for the "call", I understand if it doesn't come. I'll probably always live in the Indy universe to some extent. It's just fun.

07-16-2007, 11:09 PM #14

Blue Jay
IndyFan

Join Date: Jun 2007
Location: Germany
Posts: 111

i think indy is somebody everbody would like to be.

On the one hand he is an academic, on the other hand he is an adventurer.

to search for the unknown, unocvering mysteries of our society and see the world is bringing out my inner child. it makes me wanna relive my childhood and play that character.

the archaelogy is a very importent part of the story, it gives him a purpose in life. "it belongs in a museum"

i also like the first mummy movie. it recreated the indy feeling, although i would never compare indy to the mummy movies in that matter.
otherwise i hate tomb raider - gives me nothing.

Last edited by Blue Jay : 07-16-2007 at 11:28 PM.

08-19-2007, 02:56 PM #15

Meli
IndyFan

Join Date: Jun 2007
Posts: 6

So far there have been many interesting replay to this thread. Is there any one else who would like to tell me why the love Indiana Jones**?**
Please post
//Emelie

08-24-2007, 02:33 PM #16

indy34
IndyFan

Join Date: Jun 2007
Location: canberra, australia
Posts: 253

im 14 ive been an indy fan since something like 4 ive always loved archeaolgy i want to studdy it at uni i think the main reason i **love** movies are because i have a bit of a connection because my mother was taken away from me when i was nine in a fire storm indy also lost his mother at a young age and my father and i never really talk about any thing just like indy and his father that why i have some sort of a connection with indy. i hope i helped you with your project in some way

08-25-2007, 07:33 AM #17

Inbanana
IndyFan

Join Date: Jun 2007
Posts: 113

I think that the Indiana Jones movies were a lot of people's favorites when they were a kid. Maybe Star Wars was more popular for some of my friends who I grew up with, but for me, I was a huge Indiana Jones fan... so much so, that my parents always thought that I would end up being an archaeologist when I

grew up.

I think though... even back then, that I knew that the Indiana Jones movies weren't about "real" archeology, just adventure stories... and like a lot of kids of that generation, I wanted to be like Steven Spielberg or Harrison Ford, the people who told those stories. I even remember when I was younger hinting to my parents about my interest in 'film school'... they ever so subtly hinted back, that if that was the case, then I had better start practicing: "Do you want fries with that". And, though I probably ended up resented them for that at the time... I think they had a point.

As for archeology, it still interests me, mostly due to Indy of course... but I sometimes wonder what would have happened if I actually chose to pursue it as a career...

08-25-2007, 08:31 AM #18

No Ticket
IndyFan

Join Date: Jul 2007
Location: South America, 1936
Posts: 761

Personally, it's a lot of things. In no particular order.

- Harrison Ford's charismatic personality as Indiana Jones makes me want to hang out with him in real life. Kind of like wishing he were real. Dorky, maybe. But true.

- I love the 1930s setting (well it's 1950s now but still).

- Comedy mixed in with the action always makes for a good movie and Indiana Jones movies always have that perfect meshing of the two.

- Going after ancient artifacts and seeing the supernatural is just cool. It makes you think more about your world and the possibility of the impossible.

- Indy isn't perfect and he makes mistakes. He's human. You can connect with him.

- His outfit is just plain cool to look at.

- The musical score in ALL the films is AMAZING. John Williams adds so much life with the Raiders march. That musical cue alone can build excitement and multitudes of adventuring fantasies!

- There's just something cool about how Indy carries himself. He does the right thing more often than not, but he is far from being a saint.

- Steven Spielberg directed it, George Lucas created it and Harrison Ford stars in it!!

- It was one of the first movies I ever watched as a child.

Well, that's SOME of the reasons. There's more but I can't list them all! That'd take forever!

08-25-2007, 01:01 PM #19

Violet Indy
IndyFan

Join Date: Dec 2005
Location: Gold Coast, Australia (Home of a different kind of Indy.... the Indy 300)
Posts: 1,455

Why do I get the feeling that this thread feels like a marketing research campaign? And none of the answers have been about archaeology in movies in general but about Indiana Jones as a hero. Why would one be doing a project on that in archaeology in college? Just intrigued.

However if it is legit research for college, I apologise. I've just created a conspiracy recently to do with Lucasfilm's "top men" spying on our threads. See the Lack of News thread in the Indy IV Spoilers section for full details

08-26-2007, 06:08 PM #20

Meli
IndyFan

Join Date: Jun 2007
Posts: 6

I can honestly assure you that I am writing a report about this subject, and that I am studying archaeology. It is my 4th term, and we are all writing different essays. Mine is about the archaeologist in movies, but since I know that many of my fellow students has adored Indiana Jones as kids (and still dose) I wanted to know what was so fascinating (even thou I am a admirer myself)

//
Emelie